

DOMOVINA

Upravišтво „Domovine“ v Ljubljani, Knafova ulica 5
Uredništvo „Domovine“, Knafova ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 6 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za inozemstvo razen Amerike: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din. Amerika letno 1 dolar. — Račun poštno hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Več kmetijskih pridelkov

Najbrže bo marsikdo zmajal z glavo, ko bo čital gorenji naslov, češ, ves svet trpi zaradi preobilice kmetijskih pridelkov, ki je povzročila gospodarsko stisko, zdaj pa pride nekdo in trdi vsem tem dognanjem v brk: več kmetijskih pridelkov moramo imeti.

Kakor je resnica, da ni za vse bolezni odrešilen en sam recept, tako res je tudi, da ne kaže našega gospodarstva v dravski banovini, posebno kmetijstva, meriti s svetovnim merilom. Kljub slabo vnovčljivim redkim presežkom kmetijskih pridelkov je vendar pri nas premalo živeža za vse prebivalstvo naše banovine. Zato moramo gledati, da bomo pridelali več in seveda tudi boljših kmetijskih pridelkov.

Vzemimo za primer krompir, ki je prav važno hranivo najširših ljudskih plasti, poleg tega pa tudi krmivo za vse vrste domačih živali: od go-

veda do kokoši. Danes pridelamo v naši banovini povprečno 45 metrskih stotov krompirja na en hektar. Na enakšni zemlji in celo pri slabih vremenskih prilikah pa pridelajo že v sosednji Avstriji polovico več krompirja. Kaj pa pomeni dvojeni pridelek za pridelovalca. Polovico večji dohodek, ki je prav znaten tudi pri nizkih cenah. Če je blago hudo vnovčiti, pa boš pri obilnejšem pridelku laže popustil za nekaj par kakor pa sosed, ki je z enakim trudom in stroškom pridelal polovico manj. Kadar pa ni možno prodati obilnega pridelka, se da ta prav dobro porabiti za pitanje živine in najde tam kmet izkupiček za obilen pridelek. Prav tako je z ostalimi kmetijskimi pridelki. Zato bomo dali v prihodnje nekaj nasvetov k dosegu povišanja pridelkov za naše občinske uprave, ki jim nalaga občinski zakon skrb za napredek kmetijstva.

dane in preblizu stoječe vodnjake in kuži vodo. Stranišče, ki ni pravilno zgrajeno, je največja nevarnost za družino in za vso sosesko. V človeških otrebkah so pogosto bacili legarja, griže, tetanusa in drugih nalezljivih bolezni, čeprav se nam vidi, da so ljudje, ki uporabljajo stranišče, zdravi. Vemo pa, da še marsikdo več let po prestani bolezni izloča strupene bacile v blatu in seči. Take zdrave ljudi, ki izločajo bacile, imenujemo bacilonosce. Mimo tega pa prenašajo psi in svinje trakulje, ikre in druge živalske zajedavce, ki povzročijo v človeku nevarne bolezni. Zato moramo smatrati vsebino stranišča za zelo škodljivo našemu zdravju.

Stranišča morajo biti zgrajena na tak način, da se vsebina ne more raznašati po okolici, da ne more priti na noben način v stik s pitno vodo in pa da ne morejo živali in tudi muhe te v greznico.

Greznica mora biti nepropustno betonirana in daleč od vodnjaka, da tudi pri poškodbi betona ne more vsebina greznice doseči vodnjaka.

Nad greznico mora biti betoniran pokrov, luknja na sedežu pa mora biti pokrita s primernim pokrovom.

Tudi to zadevo nalaga občinski zakon v skrb občinski upravi. Pa ne le ukaz zakona je odločilen, temveč vsak posestnik bo kmalu po ureditvi stranišča spoznal poleg zdravstvene tudi silno gospodarsko korist naprave vzornega stranišča, saj mu bo izboljšana straniščnica kot gnojilo v prav kratkem času pokrila stroške za vzorno ureditev.

To, kar smo tu opisali, je najhujše zlo našega podeželskega zdravstva. Zato naj bo naloga naših novih občinskih uprav, da se z največjo vnemo lotijo tega dela. Nove občinske uprave naj postanejo nositeljce vsestranskega napredka našega naroda. O drugih zdravstvenih pomankljivostih našega podeželja bomo še pisali.

Skrb za zdravje naše vasi

Nekaj nasvetov za zdravstveno delo občinskih uprav

Zdravje je največje dobro. Zdrav človek je podjeten, zmožen dela in tudi lahko prenese hude čase. Zdrav narod zre lahko mirno v bodočnost brez strahu za svoj obstanek. Že po naravi je občina kot najnižja oblika skupnosti dolžna nadzirati zdravje v svojem okolišu, saj so ji bolni občani v nadlego in povzročajo zdravim nepotrebne stroške. Mimo tega pa

nalaga občinski zakon občinskimi odborom dolžnost, da skrbje za ureditev zdravstvenih razmer v naših občinah.

Ta naloga je tako pomembna in važna, da si jo moramo nekoliko natančneje ogledati.

Zdravstvene razmere na naši vasi so slabe, ponekod celo naravnost obupne. Ni dolgo tega, ko se je v bogati gorenjski vasi zelo razširil legar, ki se je razpasel zato, ker je večina vasi zajemala vodo iz potoka, kamor so metali najrazličnejše reči od cunj pa do crknjenih živali.

Že pred sto leti pa je bil znan

kmečki rek, da je vodnjak pri hiši vreden tisoč goldinarjev.

V današnji vrednosti bi bilo to vsaj okoli 50.000 dinarjev. Naprava vodnjaka ni stala ne takrat ne zdaj toliko, pač pa je zdrava kmečka pamet tako ocenila koristi, ki jih ima dom od vodnjaka.

Vendar ni dovolj, da je vodnjak pri hiši, treba je gledati, kakšen je ta vodnjak. Slab vodnjak je lahko zlo za vso okolico. Žal je po naših vaseh več slabih kakor dobrih vodnjakov. Dober vodnjak mora biti zgoraj varno pokrit s cementnimi ploščami. Posebna naloga občinske uprave je to,

da ukaže vsem posestnikom, ki imajo vodnjake v bližini gnojšč ali celo stranišč, da nemudno prestavijo ali vodnjake ali pa gnojšča.

Poslednje bo laže, vendar pa se mora vsa zemlja tri metre okrog in štiri metre na globoko odstraniti in nadomestiti z zdravo zemljo, ki

smo jo izkopali kje v gozdu. Če bodo vodnjaki v vasi urejeni, bo vas zdrava in ne bo imela občinska uprava sitnosti in stroškov z nalezljivimi boleznimi.

Velik vir za nalezljive bolezni so stranišča, saj predstavljajo baš neprimerna stranišča eno najžalostnejših poglavij v zdravstvu naše vasi.

Nekaj napol trhljeh desk, streha slaba, jama odprta, da brodi po nesnagi kokoši, svinje, psi in celo otroci. Zato ni čudno, da izhaja baš iz takšnih stranišč velik del okuženj. Ker ni beton-skih jam, pronica okužena gnojica v slabo zi-

Svetovalnica za mladino, ki izbira poklice

Izredno zanimivo predavanje je imel te dni v Ljubljani vseučiliški profesor gosp. dr. Ozvald na prošnjo Zavoda za pospeševanje obrti pri Zbornici za trgovino, obrt in industrijo. Gosp. dr. Ozvald je govoril o pomenu poklicnih svetovalnic. Iz predavanja povzemamo:

Ena najpomembnejših postaj na poti skozi življenje je pač doba, ko si mladi človek izbira poklic, in v novejšem času vedno bolj zmaguje spoznanje, da je mladi človek ob tej svoji odločitvi uri potreben poštenega sveta in pomoči. Pred petindvajsetimi leti so v Bostonu v Ameriki odprli prvo svetovalnico v izbiri poklicev. Medtem ko se je v Ameriki ta naprava že davno uveljavila in imamo tudi v Evropi, zlasti v Nemčiji, mnogo poklicnih uradov, prihaja čez četrto stoletja ta ustanova po malem tudi k nam. Naloga teh uradov je, z nasvetom pomagati človeku, kadar išče ali menja poklic. Te naprave vodi strem-

ljenje, naj pride v življenju pravi človek na pravo mesto. Posebej za to izsolani strokovnjaki raziskujejo po teh svetovalnicah sposobnosti mladih ljudi, ki stopajo v življenje. Po takšni strogi preprobi sposobnosti mladega človeka se da pač ugotoviti, da za to ali ono delo ni sposoben, nikoli pa se seveda ne da z vso zanesljivostjo dognati nekaj prav določnega in izjaviti, da se je nekdo kar rodil za ta in ta poklic. Človek si izbira poklic po svojem nagnjenju, a nagnjenje in sposobnost še nista edina činitelja, ki človeku v nekem poklicu lahko zajamčita uspeh.

V današnji dobi hude stiske je svet zlasti jasno spoznal, v koliki meri odločujejo pri življenjskem uspehu ali neuspehu poedinca obče potrebe v narodu, zahtevki in ponudbe v trenutnem stanju narodnega gospodarstva. Zmaga v poklicu in življenju je odvisna od sporazuma, ki ga mladi človek napravi med svojimi sposobnost-

mi in nagnjeni na eni in potrebami na delovnem trgu na drugi strani. Prav med mladino, ki je dokončala nauke na našem vseučilišču, se je po nekaterih strokah v zadnjih letih opazalo, kolikšno škodo lahko prizadene omalovaževanje tega dejstva. Svetovanje v izbiri poklica torej ni samo dušeslovno vprašanje. Še važnejša, zlasti dandanes, je v tem pogledu narodnogospodarska stran. Svetovalec, na čigar ramenih naj bi slonelo delo svetovalnice, mora poznati vso pestro množico teh vprašanj. Vedeti mora, kakšne telesne zahteve stavlja na človeka posamezni poklic, in prav tako mora znati v duševnem oziru preценiti vsako lastnost, ki je za človeka v nekem danem poklicu neizogibno nujna. Še bolj pa je odvisen življenjski uspeh od нравnostne moči, ki jo izvajanje vsakega dela terja od človeka. Mimo tega mora biti svetovalec dobro poučen o tem, ali in koliko potrebujejo v kakih strokih delovnih sil.

Posebej je predavatelj poudaril, da si od svetovalnic, če bodo kedaj tudi pri nas kot v Nemčiji postale obvezne, pač smemo obetati boljših delavcev, ne bodo pa nam mogle dati tudi boljših ljudi. Fantje in dekleta prihajajo v svetovalnice po nasvete kakor k zdravniku po določitev kake bolezni. Jasno pa je, da je za vsak uspeh treba predvsem lastne odločitve in lastnega tveganja.

V obrtniških poklicih je življenjski uspeh odvisen predvsem od delovne veščine, strokovnega znanja in poklicne нравnosti. To je, kar iz človeka

dela mojstra. Zato je treba tudi pri svetovanju v izbiri obrtniških poklicev mladega človeka celotno motriti, ali naj mu z nasvetom pomagamo, da bo našel samega sebe. Zato bi v svetovalnici pripadla temeljita naloga mojstru strokovnjaku, ki bi edini mogel v tem smislu fanta ali dekleta preценiti. Takšen mojster strokovnjak bi moral mladega človeka, ki išče svoj poklic, opazovati neko dobo pri delu v delavnici, in potem ko bi zdravnik in dušeslovec izrekli svojo sodbo, bi morala njemu preostati zadnja beseda.

Svoja izvajanja je predavatelj zaključil z željo, naj bi naše bodoče svetovalnice ne poslovale samo hladno trgovinsko, temveč naj bi delale iz ljubezni, tako da bi iz njih prihajali mladi delavni ljudje, ki bi znali živeti v korist sebi in celoti.

Po zanimivem predavanju vseučiliškega profesorja, ki se mu je s toplimi besedami zanj zahvalil podpredsednik Zbornice za trgovino, obrt in industrijo G. Rebek, se je razvila precej živahna razprava. G. Rebek je izjavil, da zbornica z zanimanjem sledi snovanju poklicne svetovalnice pri nas. Iz svojih izkušenj kot obrtnik je navedel zanimivo opazovanje, da se na primer v ključavničarske delavnice zažene od časa do časa kar velik naval vajencev, pozneje pa jih spet primanjkuje. Ravnatelj g. dr. Lončar je sporočil, da društvo «Šola in dom» že išče mojstre strokovnjake, ki bi bili voljni sodelovati v svetovalnicah.

enem z regulacijo Savinje naj se izvede tudi regulacija pritokov Savinje. 4.) Banska uprava naj izvrši regulacijo Savinje najpozneje v desetih letih in naj po eno desetino celotnih regulacijskih stroškov, določenih z zneskom okrog 44.000.000 dinarjev, torej letno po 4.400.000 Din, stavi v banovinski proračun. Prvi navedeni delni znesek naj bi banska uprava določila v proračunu za leti 1933. in 1934. 5.) Za finansiranje regulacije Savinje in njenih pritokov naj vzakoni banska uprava uredbo, po kateri bodo k regulacijskim stroškom prispevale vse prizadete občine in vsi sreski cestni odbori. 6.) Banska uprava naj si zagotovi primerno letno podporo iz državnega proračuna in naj v to svrhu izvoli predlagati vladi zakonski osnutek o državnem prispevku k regulaciji Savinje in pritokov. 7.) Za nujno pospešitev dovršitve od ministrstva za gradbe zahtevanih dopolnitev načrta in za izvedbo regulacijskih del naj banska uprava takoj ustanovi v Celju posebno terensko sekcijo.

G. ban je izjavil, da bo banovina v prihodnji svoj proračun zanesljivo vnesla primeren znesek in da se bo takoj pričelo preučevanje finansiranja regulacijskega načrta. Prej pa se bo seveda točno ugotovila vsota, ki je neizogibno potrebna. Občine bodo k finansiranju pritegnjene po koristih, ki jih bodo imele od regulacije, kakor tudi po davčni moči. G. ban je naposled dal vpričo odposlanstva načelniku tehničnega oddelka banske uprave g. inž. Krajcu nalog, da morajo biti načrti v smislu svoječasne odredbe ministrstva za gradbe izpopolnjeni najkasneje do 1. decembra. Dovolil je tehničnemu oddelku, da si sme najeti, ako bi primanjkovalo tehničnih moči, potrebne pomočnike, kajti delo mora biti gotovo brezpogojno do stavljenega roka, da se lahko predloži ministrstvu za gradbe zaradi primerne državne podpore v prihodnjem proračunu.

Savinja s pritoki je nujno potrebna regulacije

Celje, novembra.

Ob koncu novembra sta sprejela gg. ban in podban celjsko odposlanstvo, ki jima je izročilo obširno spomenico mestne občine celjske. V odposlanstvu so bili: za mestno občino celjsko župan g. dr. Goričan, podžupan g. Ravnikar, občinski odbornik g. Lešnik, magistratni ravnatelj g. Šubic in mestni inženjer g. Pristovšek, občino Celjsko okolico je zastopal župan g. Kukovec, Škofjo vas župan g. Kožuh, Braslovče župan g. Omladič, St. Peter v Savinjski dolini župan g. Četina in občinska odbornika gg. Srebotnjak in Volf. V odposlanstvu so bili tudi narodni poslanec g. Prekoršek, banovinski svetnik g. Pikl

iz Žalca in predsednik Združenja trgovcev v Celju g. Stermecki.

V spomenici je mestna občina navedla posledice letošnjih strašnih povodnj 23. septembra in 10. oktobra, ki sta bili toliki, da regulacije Savinje in njenih pritokov ni več mogoče odlagati. Spomenica se je zaključila z naslednjimi predlogi:

1.) Banska uprava naj si osvoji izvedbo regulacije Savinje kot svojo zakonito nalogo, kakor je to stališče zavzelo že ministrstvo za gradbe v svojem rešenju z dne 28. februarja leta 1933. 2.) Regulacija Savinje naj se izvrši v celoti od Mozirja do Tremerja, ker je pričakovati uspeha le z regulacijo na vsej ogroženi progi. 3.) Ob-

Lep zbor JNS v Konjicah

Konjice, novembra.

V nedeljo 5. t. m. je imela organizacija JNS za konjiški srez odborovo sejo v Narodnem domu v Konjicah. Udeležili se se je vsi odborniki in povabljeni narodni župani in zaupniki vse državne stranke.

Predsednik sreske organizacije notar g. Rado Jereb je poročal o delu organizacije po zadnji seji, glavni predmet razprave pa sta bila poročila

Gustav Strniša:

8

Zadnji rokovnjač

Usoda je hotela, da je Gropa isto noč kakor eigana šel iskat svoj zaklad. A rokovnjač je bil prej pri razvalinah, kjer je srečno našel zapuščino starega Matije. Vesel je bil tistega denarja in skrbno ga je spravil v svoje žepe. Ko je odhajal, je skalo zavalil nazaj, ker si je mislil, da bo morada še kdaj potreboval to skrivališče.

Ko se je hotel napotiti po hribu, je naenkrat začul pritajeno govorjenje. Ustavil se je in se skril za staro smreko. In tedaj je zagledal v mesečini Malko in Joca, ki sta jo urno potirala proti gradu.

«Prisluškovala sta!» se mu je takoj posvetilo v glavi. Radoveden je postal, kako bosta razočarana, ko bosta našla skrivališče prazno. Vrnil se je tistih nekaj korakov in ju opazoval. Sam ni vedel, kdaj se je zasmejal, ko je videl, kako sta tajinstveno kimala in šepetaje govorila. Videl je, kako sta se spogledala, in umaknil se je nekoliko.

Joco je pričel kopati. Ker mu ni bilo treba drugega, nego dvigniti skalo, je kmalu kramp tako daleč zasadil, da se je zamajala skala.

«Pomagaj mi, jaz nisem Gropa!» je ukazal spremljevalki in skupaj sta se uprla v skalo, ki se je prevrnila in pokazala prazno odprtino.

Joco je glasno zaklel, stisnil pesti in divje zažugal, ko se je spomnil Groge:

«Napadem ga in ubijem s krampom! Prehitel naju je!»

Malka ga je pomilovalno zavrnila:

«Kaj boš ti revček! Denar je pač splaval po vodi. Prehitel naju je, kaj hočeval!»

Tedaj je že stal pred njima Gropa sam:

«Nič ne bo z vajinim načrtom. Povejta mi no, kdo vama je to sčental?»

«Prisluškovala sem», je priznala Malka. Naslednji trenutek je udarila Joco po roki, ki je hotel lopniti po rokovnjaču.

«Saj se mi je zdelo, a loški sodnik ti je zaščitil rop, pa še sam ne ve», je odgovoril rokovnjač in grozeče pogledal Joco. «Ne bom te premikastil, ker se mi ne zdi vredno, čeprav dvigaš roko proti meni, ki sem prišel po svoj denar, kajti medvedar ga je meni zapustil in moji hčeri. Ne vem, zakaj se zdaj ti nekaj repenčiš.»

Cigan je jezno zaškrilpal z zobmi. Sovražno je pogledal Grogo, a reči se ni upal ničesar več.

Rokovnjač je brezskrbno stopal pred njima. Tedaj je Malka, ki je bila zlobnejša, a zvitejša od cigana, pomignila spremljevalcu.

Joco je dvignil kramp in zamahnil z njim v praznino.

Gropa je po naključju videl, da je cigan urno dvignil roke, in že je skočil na stran. Zdaj je Joca zgrabil in ga dvignil kakor otroka in zarentačil:

«Ti sirota boš napadal Velikega Grogo?»

In že ga je vrgel kakor mačka v bodeče grmovje, kjer je cigan zajavkal ter ves raztrgan in krvav prilezel spet na dan. Gropa ga je spet

zgrabil. Cigana je že minilo vsako veselje. Zato je takoj povedal in obdolžil Malko:

«Baba mi je pomežiknila, ko si kazal hrbet!»

«A tako si hudobna?» je dejal rokomavh in jo preteče pogledal. Malka se je drzno zasmejala, saj je vedela, da se Gropa ženske ne dotakne in je ne udari, če mu gre tudi za glavo.

Rokovnjač je samo rekel:

«Ker sta taka, ne maram hoditi z vama!»

Obrnil se je in odšel v drugo smer.

Malka je skomignila z ramama, a Joco je zagodrnjal:

«Srečno hodi, poštenje rokovnjaško!»

Pri živčkovih.

Živčkova mati Katra je bila še vedno krepka in vesela ženska. Res je imela nad šest križev na svojih plečih, a zasukala se je še kakor kaka tridesetletnica. Njen rajniki mož je bil dober človek in zelo spoznaven. Svoji ženi ni pustil v mladosti preveč garati. Res je vedno pridno delala, a nikoli ne pretirano in ne preveč hudo; to se ji je na starost obrestovalo. Medtem ko so bile njene sovrstnice zgarane in ubite ali pa že v grobeh, je ona še vedno pogumno gledala v življenje.

Katra je dobro vedela, da se sin nekje ženi. To ji ni bilo všeč, in sicer samo zato ne, ker ni vedela, kje je tista njegova izvoljenka, in ker je ni poznala. Starka si je vedno želela snaho, ki bi jo poznala iz otroških let in vedela za vse njeno življenje. Zato je večkrat omenila Cirilu, naj poroči sosedovo Angelo, ki je bila pridna in

o občinskih volitvah in razgovor o nadaljnjem delu stranke, posebno v posameznih občinah. JNS bo posvetila vso pozornost občinam, v katerih so zmagale njene liste. V občini Tepanju se ustanovi samostojna občinska organizacija JNS.

V zvezi z razgovorom o poteku občinskih volitev se je razpravljalo tudi o organizaciji delavstva, o nujni potrebi izpopolnitve izpraznjenih učiteljskih mest, o gospodarskem pritisku nasprotnikov na naše pristaše, o ukrepih za preprečitev svinjske kuge, o organizaciji razpečevanja umetnih gnojil po Kmetijski družbi, o snujoci se Zvezi slovenskih kmetov in o poostrenem izterjavanju davkov v zvezi z vedno hujšim davčnim vijakom. Soglasno se je sklenilo, da odide v prihodnjih dneh odposlanstvo zastopnikov sreza h. g. banu, da obrazloži težaven položaj ljudstva v branu in izrazi njegove želje. V vseskozi stvaren in zanimiv razgovor so posegali gg. Čuček, Berdnik, Kozjek, Kulterer, dr. Mejak, Pavlič, Gselman, Petelinšek, Berčnik in drugi.

Politični pregled

Na seji narodne skupščine v soboto je podal ministrski predsednik g. dr. Milan Sršić v imenu vlade važno izjavo, ki bo gotovo razveselila vso javnost. Odgovarjajoč na vprašanje poslanca Kožulja glede kmetijskih dolgov je ministrski predsednik sporočil,

da se vlada že nekaj časa bavi z reševanjem gospodarske stiske ter pripravlja vrsto ukrepov, ki naj olajšajo sedanji splošni gospodarski, a posebno finančni položaj v državi.

Vse to je v zvezi z reševanjem vprašanja kmetijskih dolgov, ki pa ga ni mogoče rešiti samostojno, marveč samo v okviru vsega sestava gospodarske stiske, kajti eno gospodarsko vprašanje posega tako globoko v drugo, da ni mogoče reševati samostojno ene zadeve, ne da bi se pri tem oškodovale koristi drugih. Zaradi tega se je vlada določila, da reši celotno vprašanje v okviru danih možnosti in bo v desetih dneh

predložila narodni skupščini v nadaljnje reševanje vrsto uredb in zakonskih predlogov,

ki bodo obravnavali vse te zadeve. Narodna skupščina je sprejela izjavo ministrskega predsednika z dolgotrajnim odobravanjem na znanje.

Te dni je narodna skupščina dobila od finančnega ministrstva v nadaljnje postopanje

zakonske predloge o izpremembi in dopolnitvi zakona o trošarini, zakona o posrednih davkih in zakona o taksah.

Med gospodarstveniki vlada za te predloge veliko zanimanje, ker so v zvezi z ukrepi vlade za omiljenje gospodarske stiske in ker predstavljajo uresničenje dolgotrajnih prizadevanj vseh gospodarskih panog.

V Solunu je pretekli teden

končala delo četrta balkanska konferenca.

Spomenica, ki je bila sprejeta na konferenci, ugotavlja, da so tako ministrski predsedniki kakor zunanji ministri priznali velik pomen, ki ga imajo ti sestanki za reševanje raznih balkanskih vprašanj in za zbližanje vseh šestih balkanskih držav. Sprejetih je bilo več predlogov glede železniškega in letalskega prometa, glede pospeševanja tujskega prometa na Balkanu in glede gospodarskega sodelovanja med balkanskimi državami. Glede izenačenja zakonodajstva balkanskih držav in glede drugih vprašanj.

V francoski poslanski zbornici je pri zunanje-politični razpravi prišlo v razgovor

ponovno nemško oboroževanje

in so francoski poslanci naglašali, da ima izstop Nemčije iz Društva narodov predvsem namen, odtegniti se mednarodnemu nadzoru nad oboroževanjem. Poslanci so navajali številke nemškega oboroževanja in izvajali, da bo Nemčija v nekaj letih imela spet veliko armado. Ze zdaj je Nemčija tako oborožena, da lahko prične vojno. Eden poslancev je stavil zahtevo,

naj francoska vlada nenadno predlaga v Ženevi uporabo določb versajske mirovne pogodbe,

po kateri more svet Društva narodov z navadno večino glasov takoj odrediti mednarodno preiskavo o oboroževanju Nemčije. Če bi se Nemčija temu uprla, naj bi svet Društva narodov uporabil proti njej vse določbe gospodarskega in političnega značaja, ki jih imajo pravila Društva narodov.

V nedeljo so se vršile

v Nemčiji volitve v državno zbornico,

ki so v splošnem potekle mirno. Od nad 45 milijonov volilnih upravičencev se je udeležilo volitev skoro 43 milijonov volilcev. Od teh je gla-

sovalo za narodne socialiste (hitlerjevce) nekaj manj kakor 40 milijonov, a neveljavnih glasov je bilo nad tri milijone. Nova nemška državna zbornica bo štela 661 poslancev in se bo sestala krog konca septembra.

Poleg volitev v državno zbornico se je vršilo

ljudsko glasovanje,

ki naj pokaže, ali je nemški narod za Hitlerjevo politiko proti Društvu narodov in razorožitveni konferenci. Za Hitlerjevo vladavino se je izreklo skoro 41 milijonov, a proti njegovi politiki nad dva milijona volilcev. Razume se, da pri volitvah v zbornico in pri ljudskem glasovanju ni bilo brez pritiska, vendar je tudi jasno, da so Nemci s tako udeležbo ne glede na Hitlerja uprizorili demonstracijo proti tujini.

Avstrija bi rada napravila red v državi z bajeoneti in je na obletnico proglačitve republike proglašila preki sod.

Poleg tega pa še izdala druge ostre ukrepe. Kljub temu, da je s prekim sodom uvedena smrtna kazen, je prišlo v nedeljo v več krajih do nemirov, ki so jih uprizorili socialni demokrati. Kakor se govori, se pripravlja razpust socialno-demokratske stranke.

DOPISI

GORENJI LOGATEC. V izpopolnitev svoje časne objave o prispevku osrednjemu akcijskemu odboru za poplavljenec se poroča, da so prispevali k temu skladu gg.: dr. Gostiša, Marinko Ivan, Nabrgoj Josip, Markič Anton, Matičič Anton, Godina Ivan, Lenassi Fran, Molk Alojz, Logar Matija in Antičević Peter po 10 Din; Rupnik (Jepavšček), Hrastnik Avrelja, Urbančič Franc in Vipotnik Leopold po 5 Din; Leskovec Valentin 6 Din; sodni predstojnik Premstein in župan Puppis po 30 Din, notar Mrevlje 100 Din; skupaj 301 Din. — Zdaj je bila doba raznih zborovanj. Tako se je ustanovil «Branibor» in preosnovalo gasilsko društvo. Občinsko upravo je po svečani prisegi prevzel v svoje roke občinski načelnik g. Puppis. — Dne 12. t. m. je priredil Sokol v Sokolskem domu uspelo martinovanje. — Skrajni čas bi že bil, da se elektrika uredi, ker je sedanja razsvetljava pod vsako kritiko.

poštena, pa tudi petična, saj je imela po očetu že prav čedno doto.

Angela bi se sicer Cirila ne branila preveč, a prav vneta pa ni bila za nikogar, dokler je mati Katra sama ni opozorila na svojega sina. Deklica se je jela počasi bolj pečati z mislijo na mladega krepkega Cirila in počasi se je res zagledala vanj.

Po vaseh je tedaj lazila ciganka Malka. Pri stari Dondji se je naučila prerokovanja in zdaj je prerokovala ljudem, jim lagala in jih izkušala slepariti.

Malka je staro Katro znala spretno nalagati. Slučajno je zvedela, da je njen sin zaljubljen v Reziko, in zdaj se je hotela znositi nad hčerko, ker se nad očetom ni mogla. Starki je lagala, da je njen sin zaljubljen v neko deklinjo, ki ni vredna, da bi mu zavezala čevelj, saj ni prava ženska za možitev in poleg tega gleda tudi na druge in je zelo nestanovitna.

Katra je prislunila.

Ciganka je lagala dalje:

«Oče tistega dekleta je navaden rokomavh in ubijalec, ki je že več ljudi spravil na drugi svet. Oblastva ga iščejo in stičejo za njim že leta in leta, a vselej se jim spretno izmuzne, ker pozna vse rokovernjaške čarovnije. Sodišče bi rado plačalo mnogo denarja tistemu, ki bi njenega očeta izsledil, pa se ga nihče ne upa prijati, ker si vsakdo misli, da bi mu odpadla roka, če bi ga zagrabil»

Potem je trdila, da jabolko ne pade daleč od drevesa in da rokovernjačeva hči ne more biti kaj prida, posebno še, če se smatra za pošteno kmetico in delavno žensko, pa se potepa okoli s cigani.

Malka je zaključila:

«Tudi jaz sem ciganka, poštena ciganka sem, toda sovražim to potepuško življenje, čeprav sem se že rodila med cigani, a nikogar nimam, ki bi mi pomagal in se zavzel zame.»

Malka je zajokala, da bi se kamenu smilila, in dobra mati Katra jo je bogato obdarovala.

Ko je mati povedala Cirilu, kaj je zvedela, je samo zamahnil z roko:

«Mati, verujte mi, to so same prazne marje. Pustimo to reč! Če bi vi moje deklo poznali, bi pač drugače govorili!»

Starka se pa ni pustila kar ugnati v kozji rog. Hotela je sina prepričati:

«Ciril, poslušaj svojo sivo mater, če hočeš, da se ti bo dobro godilo!»

«Vedno sem vas poslušal, vsaka beseda, ki ste jo izpregovorili, mi je bila ukaz. Le nekaj, mati v ljubezni mi nikar ne ukazujte, ker vas ne bom slušal! Ko boste enkrat videli mojo Reziko, boste lahko povedali, kaj si o nji mislite. A zdaj sploh ne morete ničesar sklepati. Mar se boste ozirali na besede neumne ciganke?»

* * *

Angela si ni nikoli mislila, da ne bo Zivčkov njen mož. Dokler se ni brigala zanj, je bila pre-

pričana, da ga lahko dobi, kadar hoče, a kesneje, ko se je zagledala vanj, ji je isto prepričanje tudi ostalo. Nič ni bilo čudnega, da je bila domišljava in sama vase zaljubljena, saj so lazili za njo fantje treh vasi, ki se jih je komaj otepala.

Ciril je bil drugačen fant. Nikoli ni silil vanjo, ostal je ponosen in hladen.

Prav to jo je pa še bolj podžigalo, da si je zaželela prav njega za svojega moža. Zdaj je samo čakala, da se fant kaj oglasi pri njenih domačih in da jo zasnubi. Čeprav je bil navidezno hladen, si ni mogla misliti, da bi ne bil zaljubljen vanjo. Zadnji rokovernjač.

Ciril je bil drugačen fant. Nikoli ni silil vanjo, ostal je ponosen in hladen.

Prav to jo je pa še bolj podžigalo, da si je zaželela prav njega za svojega moža. Zdaj je samo čakala, da se fant kaj oglasi pri njenih domačih in da jo zasnubi. Čeprav je bil navidezno hladen, si ni mogla misliti, da bi ne bil zaljubljen vanjo.

Deklica ni pomislila, da so poleg nje na svetu še druga dekleta, ki so morda še lepša kakor ona sama, čeprav nimajo cvenka.

Tudi Angela je prosila Malko, naj ji prerokuje, in obljubila ji je dobro plačilo. Malka je pogledala poteze njene roke, se poredno zasmejala in rekla, da bo težko kaj z Angelino ljubeznijo.

Dekle je kar prebledelo. Vprašala je ciganko, kaj naj stori, da se bo Ciril pošteno zagledal vanjo.

GOSPODARSTVO

Vrednost denarja

Na naših borzih smo dobili v devizah (k spodnjim tečajem se naj prišteje še premija 28,5 %):

- 1 nizozemski goldinar za 23-07 do 23-19 Din;
- 1 nemško marko za 13-63 do 13-74 Din;
- 1 ameriški dolar za 35-42 do 35-70 Din;
- 100 francoskih frankov za 224 do 225 Din;
- 100 češkoslovaških kron za 170 do 171 Din;
- 100 italijanskih lir za 301 do 303 Din.

Avstrijski šiling se je prodajal v zasebnem kliringu po 8-50 Din. Dolar se prodaja po 46 Din s premijo vred.

Vojna škoda se je trgovala po 250 do 253 Din, investicijsko posojilo pa po 51 Din.

Sejmi

- 20. novembra: Sv. Jurij ob južni železnici; Ljubno (samo za blago), Raka, Slovenjgradec, Šoštanj, Podstreda;
- 21. novembra: Sv. Jurij ob Taboru, Sv. Jurij ob Ščavnici, Hotedrščica;
- 23. novembra: Sloverska Bistrica, Sv. Lovrenc (srez Novo mesto), Mojstrana;
- 24. novembra: Loče;
- 25. novembra: Gradec, Domžale, Stična, Guštanj, Ptuj, Sv. Andraž v Slovenskih goricah, Dobje, Lemberg, Čakovec.

Tedenski tržni pregled

ŽIVINA. Goveji in svinjski sejem v Ptuj 7. in 8. t. m. sta bila zelo živahna. Cene za kilogram žive teže so bile: kravam 2 do 4, telicam 2.75 do 4.50, volom 2.75 do 4, bikom 2.75 do 4 Din. Konji za klanje so se prodajali po 300 do 650 dinarjev za glavo, drugi konji pa so bili po 1200 do 3000 Din za glavo. Prasci so se prodajali po 80 do 280 Din za rilec, pršutarji po 6.50 do 7.50 in polpitane svinje po 7 do 8 Din za kilogram žive teže.

VINO. Kupčija z novimi vini v dravski banovini se je pričela nekoliko gibati, toda cene za količkej boljša vina so visoke in zato sega trgovina le po navadnih, cenejših kmečkih vinih. Šibkih in prav kislih vin se izogibajo. Cene bolj-

Zvita ciganka ji je odvrnila, da mora še enkrat govoriti s Cirilovo materjo in da ji bo že sporočila, kaj naj naredi in kako naj se ravna, da bo pridobila fantovo naklonjenost.

Ciganka je res omenila stari Katri, da je sosedova Angela vsa zagledana v njenega sina, a starka se zdaj ni upala več siliti vanj. Pač si je pa mislila, da bi bilo dobro, če bi fant deklet večkrat videl, saj bi se moral zagledati v tako lepotico.

Ko je neki dan prišel Ciril domov, je debelo pogledal. Za mizo je sedela Angela vsa načičkana in lepa. Deklica ga je prijazno pogledala in se mu nasmehnila. Mati ga je povabila, naj prisede. Izgovarjal se je z delom, pa ni nič pomagalo, moral je sesti poleg deklice.

Mati je nekaj časa napeljevala vodo. Ko je spoznala, da sin noče o ljubezni ničesar slišati, je odšla v kuhinjo in ju kar pustila. Mislila si je, naj se domenita, kakor hočeta, meni je vsega preveč.

Angela mu je povedala, da jo je njegova mati sama povabila in zato jih je obiskala, saj so si sosede, pa so si kar nekam tuji. Potem sta govorila o gospodarstvu in gospodinjstvu. Prav dobro sta se razumela. Deklica je omenila, da ji doma prigovarjajo, naj se kmalu poroči, a opravila ni ničesar, kajti Ciril ni prijel za limanico.

Ko je odhajala, je bila prav na tem kakor prej. Katri jo je vabila, naj kmalu spet pride, a Ciril ji je samo prijazno rekel zbogom.

šim vinom se gibljejo od 4 do 4.50, sortnim pa od 5 do 6 Din; vinogradniki zahtevajo tudi 7 do 8 Din za liter. Zato ni za ta vina pravega zanimanja. Za stara vina, ki se še dobijo tu in tam, zahtevajo vinogradniki prav tako od 6 do 8 Din in tudi več. Spričo tako visokih cen rase zanimanje za cenejša dalmatinska in hrvatska vina.

Kratke vesti

— Živinorejsko selekcijsko društvo v Novem mestu je priredilo 30. oktobra na novomeškem sejmišču pregled rodovniške živine. Ocenjevalna komisija je pregledala 93 glav in razdelila za 7800 dinarjev nagrad, ki so jih prejeli lastniki najboljših živine.

DOMAČE NOVOSTI

* **Dopisnikom!** V zadnjem času smo prejeli prepozno mnogo dopisov, vezanih na čas. Prosimo torej cenjene dopisnike, da nam take dopise pošiljajo tako, da jih prejmemo redno vsaj do vsakega ponedeljka. Na več ponudb glede povesti odgovarjamo, da smo z njimi za dolgo časa preobloženi. Preden vsega ne uporabimo, ne moremo sprejemati dolgih povesti. Kakšne prav kratke črtice in zgodbe še sprejemamo, če bodo porabne, vendar brez honorarja.

* **Knjige Vodnikove družbe so izšle ter se razpošiljajo.** Še pred koncem meseca prejmejo knjige vsi člani. Vsi oni gg. poverjeniki in člani, ki svojih prijav za leto 1933. še niso vposlali, se prosijo, naj to nemudno storijo!

* **Podpora za obnovo porušenih domov v Strugah.** Ministrski svet je te dni na seji razpravljal o podpori poplavljenecem v dravski banovini. Ker je ugotovljeno, da so med vsemi poplavljenimi pokrajinami najhuje prizadete Struge, kjer je na stotine ljudi ostalo brez strehe in domov, jo ministrski svet odobril podporo v višini 250.000 dinarjev za popravilo porušenih in poškodovanih hiš v Strugah. Skupno je potrebnih za popravilo porušenih hiš 510.000 Din. Poleg 250.000 Din, ki jih je odobrila vlada, bo banska uprava v Ljubljani nakazala iz sredstev bednostnega sklada 65.000 Din, ostala vsota pa bo izplačana iz drugih skladov in iz javnih zbirk. Ministrski svet je dalje odobril, da se da prizadetim poplavljen-

cem na razpolago za obnovo porušenih domov gradbeni les iz gozdov, ki so prišli pod agrarno reformo. Na ta način bo omogočena obnova vseh porušenih domov v Strugah in bo s tem preskrbljena streha 670 osebam, ki bi sicer ostale na zimo brez krova.

* **Za izpremembo obrtnega zakona.** Na pobudo beograjske Trgovske zbornice se je sestala v ponedeljek v Beogradu konferenca zastopnikov vseh gospodarskih zbornic, da razpravi o skupni akciji za izpremembo novega obrtnega zakona, ki je v praksi pokazal nekatere pomanjkljivosti. Ker se bavi ministrstvo za trgovino in industrijo s popraviljanjem tega zakona, sestavijo na konferenci enotne predloge in jih predložijo ministrstvu. Obenem bodo dostavili svoje predloge obrtniškim zbornicam, ki so o istem vprašanju nedavno razpravljale na svoji konferenci v Sarajevu. Ljubljansko Zbornico za trgovino, obrt in industrijo je zastopal na konferenci njen tajnik g. dr. Ples.

Pri trganju v glavi, dlesnih in čeljustih.

Z «Algo» dobro natrite senci in zatilnik, potem ovijte glavo z rutico, ki jo je treba prej namočiti z «Algo». Postopoma boste občutili ublaženje, ker «Alga» izhlapeva in odjemlje s tem odvisno vročino. Dlesna in čeljust masirajte s prsti, ki ste jih pomočili v «Algo», večkrat na dan. Po masaži zavijte obraz v volneno rutico. Ako boli en ali več zdravih zob zaradi prepiha, prehlada ali revmatizma, pomočite v «Algo» prste in drgnite z njimi čeljusti in dlesna. Ako boli votel ali poškodovan zob, vzemite v usta žličico «Alge», nagnite glavo tako, da pride lahko «Alga» v votli zob. To ponovite nekajkrat. Zobobol navadno preneha že po prvih poskusih.

«Alga» se dobiva v vseh lekarnah, drogerijah in špecerijskih trgovinah. 1 steklenica Din 14.—.

* **V poplavljenih Strugah** je še vedno žalostno, toda položaj se boljša. V Struge dovažajo zdaj gradbeni material za gradnjo hiš, kar vse je pod nadzorstvom banske uprave v Ljubljani. Spričo slabega vremena in nastopajoče zime ni verjetno, da bodo letos začeli graditi nove hiše, pač pa obnavljajo za sedaj predvsem poškodovana poslopja. Banska uprava še vedno nakazuje živila, vendar bo pomožno akcijo kmalu skrečila, ker nima sredstev. Staro šolo v Strugah bodo nekoliko preuredili za stanovanja onih rodbin, ki jim je voda porušila domove. Prebivalstvo je še vedno zelo potrebno pomoči.

Ciganka Malka je hotela postati slavna vedeževalka, da bi zaslužila več denarja. Zdaj je iskala po gmajni rože, da bi naredila zdravilo za zaljubljeno Angelo. S tem zdravilom je hotela uročiti Cirila, da bi pričel noreti za mlado sosedovo hčerjo. Ciganka je dobila od Angele že lepe denarce, a hotela jo je še malo oskubiti in potem izginiti.

Malka je posušila različne rože in jih dala v platneno vrečico ter ukazala dekletu:

«Tole moraš spraviti v fantovo posteljo! Vse moraš tako storiti, da tega ne bo nihče videl! Ciril se mora zatelebat vate, pa če ima srce iz železa!»

Ko je prišla Angela vnovič k sosedovim in jo je mati povedla v hišo, je v sobi deklet kar sedla na stol. Mati je imela kratek opravek zunaj in Angela se je oddahnila. Takoj je potegnila iz žepa vrečico suhih rož in jo urno vtaknila pod slamnjačo v Cirilovi postelji.

Živčkova mati je drugo jutro debelo gledala, ko je našla v postelji vrečico. Takoj se ji je zadelo, da jo je položila Angela tjakaj. Ciril ji ni ničesar omenil, torej rož še ni videl. Starka jih je pustila v postelji in delala dalje. Ko je prišla Angela spet k nji, jo je Katri vprašala:

«Zakaj si pa prinesla tiste rože?»
Sosedova je prebledela:
«Ali Ciril ve?»
«Ne, nisem mu povedala.»
«Ciganka jih je dala, da se mu bo srce bolj za mene vnelo.»

«E, nalagala te je baba. Sicer jih pa lahko pustim še nadalje v postelji. Videla boš, da ne bodo nič pomagale. Rože so pač za zdravje, ampak ljubezni ne bodo vzele v človeškem srcu, le verjemi mi! Ciganka samo laže, ker hoče spraviti iz nas vseh denar. Tudi mene je nasmodrila in šele kesneje sem spoznala, kako sem bila neumna, da sem ji kaj verjela in jo obdarovala.»

Angela je kmalu spoznala, da je Katri prav povedala, kajti Ciril je ostal hladen kakor vedno in se ni nikoli zmenil zanj.

Ciganka Malka se je pa zbala, kajti precej je že nasleparila in nalagala ljudi. Zato je nekega dne izginila.

* * *

Tako sta pretekli dve leti.

Nekega dne je Ciril sam hodil okoli hiše in popravljat plot. Bil je še vedno fant in še vedno je čakal svojo Reziko, čeprav ni vedel, kam je izginila. Še vedno je odlašal poroko, čeprav je mati spet pričela pritiskati nanj, naj se hitro poroči, češ, da se je že naveličala tega gospodinjkega garanja in skrbi.

Na cesti sta tedaj nastali vrvenje in kričanje. Mladenč se je obrnil in se nasmehnil:

Zagledal je krepkega visokega človeka z dolgo brado in klobukom potisnjenim globoko na go brado in klobukom, potisnjenim globoko na z drugo roko držal verižico, na kateri je imel privezanega medveda, ki je počasi plesal po zadnjih nogah, pri čemer je dedec pel z nizkim basom.

(Dalje prihodnjič.)

* **Zastopništva naše države v Nemčiji.** Kakor nam poroča naše poslaništvo iz Berlina, ima zdaj Jugoslavija naslednja zastopništva v Nemčiji: kr. poslaništvo s konzularnim oddelkom v Berlinu, W. 35, Regentenstrasse 17; kr. konzulat v Düsseldorfu, Kapelstrasse 9a; kr. generalni konzulat v Hannoveru, Gellerstrasse 18; kr. konzulat v Essen, Kibbelstrasse 7; kr. konzulat v Dresdenu, Waisenhausstrasse 21; kr. konzulat v Leipzigu, Burgstrasse 26 (kr. generalni konzulat v Halleju a. S. obstoji, toda ne posluje, ker biva generalni konzul v Jugoslaviji). Ukinjena so naslednja zastopništva: kr. generalni konzulat v Münchenu, kr. generalni konzulat v Hamburgu, kr. generalni konzulat v Berlinu, kr. konzulat v Frankfurtu a. M. in kr. konzulat v Nürnbergu.

* **Usoda inž. Franja Dedeka.** Inž. Franjo Dedek, ki je bil 17. septembra na Reki skupno s svojim šoferjem aretiran in nato odveden v tržaške zapore, je še vedno v zaporih v Trstu. Pravi razlogi za njegovo aretacijo še vedno niso znani, ker italijanska oblastva kljub temu, da sta inženjer in njegov šofer skoro že dva meseca v zaporih, na vsa posredovanja nočejo dati nikakih točnih pojasnil. Odvetniku inž. Dedka Bertoniju iz Trsta je te dni uspelo priti v stike z inženjerjem in njegovim šoferjem. Odvetnik je zdaj izrazil mnenje, da bosta v kratkem izpuščena iz zaporov. Vse kaže, da do razprave proti njima ne bo prišlo, ker ju ničesar ne obremenjuje.

* **Koroške novice.** V Svečah je umrl pred kratkim Matevž Einspieler, po domače Hajnzučev oče, brat znanega prošta Gregorja. Pokojnik je štel 76 let. Zapustil je ženo, ki je že 18 let na bolniški postelji, in več otrok. — V Beli so nedavno pokopali Štajnerjevo mater. — V Bistrici v Rožu je ustavila obratovanje tovarna za žice, ki je obratovala že 140 let ter je imela najmoderneje urejen obrat v vsej Avstriji. Brez dela je ostalo več sto delavcev. Prizadetih je tudi mnogo naših ljudi.

* **Spor med jugoslovenskimi čebelarji.** Na zborovanju Jugoslovenske čebelarke zveze, ki se je vršilo nedavno v Zagrebu, je bilo izrečenih mnogo pritožb na naslov uprave zveze in Srbskega čebelarskega društva. Nekaj dni pozneje pa se je v Beogradu vršila skupščina Srbskega čebelarskega društva, na kateri je tudi nastopila močna opozicija in zahtevala temeljito preosnovo v društvu in v zvezi. Nezadovoljni čebelarji trdijo, da se glavni odbori premalo brigajo za razvoj

čebelarstva. Po zadnjem popisu imamo v državi okrog 750.000 panjev, imeli pa bi jih lahko najmanj tri milijone. Država bi utegnila imeti od čebelarstva na leto okoli pol milijarde dinarjev dohodkov, lahko pa bi se pri nas tudi razvijala industrija za proizvode iz medu in voska kakor tudi za izdelavo panjev in raznovrstnih čebelarskih potrebščin. Če bi bilo naše čebelarstvo dobro organizirano, bi mogli pridržati na leto krog 390 milijonov kilogramov medu in bi bilo čebelarstvo važna gospodarska panoga zlasti v naših siromašnejših krajih.

* **Članom Društva železniških upokojencev.** Glede bednega položaja železniških staroupokojencev, provizionistov, miloščinarjev in železniških invalidov, glede voznih ugodnosti kakor tudi glede povišane članarine in bolniško blagajno je društvo ponovno ukrenilo potrebno. Društvo je tudi v stalnem stiku s Društvom železniških upokojencev v Zagrebu in z društvom ostalih direktij glede skupnega delovanja in nastopa v vseh važnih rečeh. Da pa ni še rešitve, ne zadene društva krivda. Društveno delo se mora brez prenehanja nadaljevati, in to z vsemi razpoložljivimi zakonitimi sredstvi. Da bo to mogoče, je železniški upokojenci spoznajo potrebo društvenega delovanja in ga podpirajo. Člane, ki so v zaostanku s članarino, prosimo, naj jo po možnosti poravnajo, one upokojence pa, ki društveno delo od strani gledajo in omalovažujejo, vabimo, da se temu velikemu delu pridružijo. Društvo železniških upokojencev za dravsko banovino v Ljubljani.

Dober tek je znamenje zdravja.

A če opazite pri deci ali odraslih, da jim ne tekme jed, da niso dobre volje, je to znak nerazpoloženja. Ne boste storili napak, če jim daste takoj v malo vode ali mleka prašek «Magna». «Magna» čisti naglo, brez bolečin in prijetno. Za iztrebljenje deci malo, a odraslim veliko žlico.

«Magna» se dobiva v lekarnah. 1 zavoček 4 Din.

* **Blizu 13 milijonov dinarjev za borze dela.** V naši državi je šest javnih borz dela (v Beogradu, Zagrebu, Ljubljani, Novem Sadu, Sarajevu in Splitu). Te javne borze imajo 25 podružnic, osrednji odbor za posredovanje dela in osrednja uprava borz pa sta v Beogradu. Za ugotovitev proračunov za leto 1933. je služilo povprečje vplaćanih prispevkov za javne borze dela v letih 1929., 1930. in 1931. Vsa ta vplaćila dajejo

12.720.294 Din in predstavlja ta znesek sredstva za sestavo proračunov ustanov za posredovanje dela v letošnjem letu. Na posamezne javne borze dela je preračunana skupna vsota razdeljena takole: Na javno borzo dela v Zagrebu odpade 3.547.151 Din, na borzo dela v Beogradu 2.497.796 dinarjev, na borzo dela v Ljubljani 2.011.454 Din, na borzo dela v Sarajevu 1.431.824 Din, na novosadsko borzo dela 1.388.256 Din, na splitsko borzo 580.780 Din, na osrednjo upravo za posredovanje dela v Beogradu 1.273.029 Din in 408.902 Din od čistih dohodkov osrednje uprave.

RICHARD VOSS DVA ČLOVEKA

Če se je samo drzni gozdar upal kljubovati slabemu vremenu, če je samo orjaški drvarski hlapec lahko pregazil debeli sneg — strogi duhovni gospod je bil zmeraj tretji, ki je prišel do divjih višin.

Kraljevska hiša mu je bila zmeraj odprta. Dobival je jed in pijačo, dobival je streho čez noč. To pa je bilo tudi vse.

Tako se je godilo leta in leta.

In zmeraj je prihajal zastoj.

Prosto in neomejeno je živela Judita Platterjeva na svetu, ki si ga je bila sama ustvarila. To življenje je bilo ponosno, pravo vladarsko življenje, polno vnane truda in notranje samote, polno moči in dejanj. Življenje, polno dela, je bilo.

«To je delavka!» — tako so govorili o njej ljudje iz Dolomitov. In pri tem ni bila niti kmetica. Toda delati je znala vendarle: izsekavati gozde, izsuševati močvirja, odmikati skale in divjine trebiti.

Kako močna je bila!

Če ni hotel iti mlad bidec v jarmu in če niso mogli ukrotiti hlapci trdoglavega divjaka, je prišla Judita Platterjeva. In bidec je šel lepo pred brano in plugom. Za rogove je prijela upornika

in se z njim merila, če je bilo treba. Ali pa če sta se v družinski izbi v nedeljo dva fanta napadla z odprtim nožem in ju nihče ni mogel razdružiti, je bilo treba poklicati samo njo. In z obema krvoželjnima fantoma se je zgodilo prav tako kakor z uporno živino. Razlika je bila le v tem, da je bilo za oba pretepača dovolj, če je mirno stopila v izbo, mirno rekla besedico. Še posebno glasno ni bilo treba reči. To vse in še več je znala: tujka, nekristjanka, samotna žena; ona, kraljevska žena!

Kraljevski duh je bila. To je storila njena čarodejna moč in čarovniška umetnost...

Zdaj je bilo konec čarovništva. Zdaj je bila čarodejnost ubita. Zdaj je bila tuja žena mrtva.

Dà — Judita Platterjeva je bila mrtva!

Izprva ljudje niso razumeli. Kajti da je kraljevska žena to zmogla: da je mogla umreti, prav tako kakor vsak drug umrljiv človek, prav tako kakor kdorkoli, tega niso takoj razumeli. Kako naj bi tudi to tako hitro razumeli? Davi, na vse zgóđaj je umrla, ponoči so prvič pri njej bedeli in pojutrišnji dan bo pokopana — prav tako kakor vsak drug mrtič.

Nekaj posebnega pa se je vendarle zgodilo pri njeni smrti. To se je moralo zgoditi. Tako umreti kakor vsakdo drugi, slednji vsakdanji človek — tega kraljevska žena sploh ni mogla, temu bi se ljudje še dosti bolj čudili in bi bili še dosti manj razumeli. Snoči je še kipela od življenja in moči, snoči jo je še obiskal duhovni gospod — ob prvem jutru so jo dobili umirajočo.

S Kraljevskih sten je padla...

Kako je prišla tja, kamor pride pri mrtnem snegu komaj najboljši planinec?... Ona pa je pač prišla gor — ona!

Ze ponoči — mesec je svetlo sijal — je morala iti zdoma, ne da bi bil kdo izmed njenih ljudi to opazil. V svetlikajoči se mesečni noči je morala priti gor.

In kaj je tam gori hotela?

Ali je hotela morda trgati planike? V mrčnem snegu?

Naj je že imela gori kakršenkoli opravke, v zgodnjem jutru je ležala pod divjimi stenami sredi poljane, z vetrnicami posute.

Vsakdo drugi, kdor bi bil odondod padel, bi bil takoj mrtev: Judita Platterjeva pa je še živela.

Toda govorila ni več. Samo stekleneče oči so govorile. Kaj? Pri umirajočem Odrešeniku, kaj? Ne bi bila mogla umreti, če se ne bi bilo prej zgodilo tisto, kar je ukazovalno zahteval njen srepi pogled.

Hoteli so jo pobrati in nesti v hišo. Ona pa je z znamenji velela, naj jo puste ležati tam, kjer je ležala: med cvetočimi vetrnicami je hotela umreti, medtem ko je nad dostojanstvenimi vrhovi vzhajalo solnce, pomladno solnce.

Eden izmed hlapcev je razumel njen pogled: mladi Martin je bil. Takoj je zbežal odondod. Že čez nekaj ur se je spet vrnil — z duhovnim gospodom iz doline. Tudi krvavordeče voščene sveče, ki morajo goreti pri ponesrečencih in tistih, ki umro nagle smrti, je prinesel s seboj.

Od bolečine
k ugodju

Prehlad, neuralgija, vročica in
vsa neugodja, ki jih povzroča
naporno življenje odpravimo,
ako vzamemo Aspirin tablete.
Pazite na Bayerjev križ. Ima
ga vsaka tableta in vsak omoč.

ASPIRIN

AYER
BAYER

V. a. Jugoš. l. d. Zagreb, Gajeva 32.
Oglas je registr. pod št. 3407 od 1. III. 1933.

* **Negoda uglednega župana.** Znani veleposrednik in župan g. Fric Lešnik iz St. Janža na Dravskem polju je bil te dni po opravih s kolesom v Mariboru. Na povratku proti domu ga je sredi poti povozil neki avstrijski avtomobilist. G. Lešnik se je peljal pravilno po desni strani, nasproti pa je prihajal neki voznik, katerega je avtomobilist hotel prehiteti z veliko brzino. Pri tem pa je zadel g. Lešnika v levo lice s tako močjo, da mu je razbil gorenjo čeljust. Ranjenca so takoj naložili na avto in ga prepeljali v mariborsko bolnišnico, kjer mu zdravniki izkazujejo vso pozornost. Oko je najbrže izgubljeno, a tudi stanje poškodovanca je zelo resno, vendar ni izgubljati upanja, da bo okreval.

Da bo Vaše dete zdravo in veselo,

mu dajte »Energin« za jačjenje krvi, živcev in teka. »Energin« pospešuje razvitek otroka. Deci trikrat na dan po 1 malo žlico okusnega »Energina«.

»Energin« se dobiva v lekarnah po pol litra za Din 35.—

* **Tovarna, ki ne mara moške delovne moči.** Pred meseci se je v Čakovcu ustanovila »Brauner«, d. d., tekstilna industrija iz Zagreba. Mesto je dalo tovarni razne ugodnosti, med drugimi tudi to, da ji 15 let ne bo treba plačevati občinskih doklad. Tovarna pa je obljubila, da bo zaposlila domače delavce iz Čakovca in okolice. Občina je računala, da bo prišlo krog 300 delavcev do zasluzka. Tovarna je nameščala ljudi v etapah, a prvih 14 dni sploh ni plačevala mezd, češ, da se delavci šele uvajajo v obratovanje. Pozneje je plačevala po 1 Din do 1.80 Din na uro. Ker so mnogi delavci zaslužili na dan komaj po 5 Din, je prišlo do stavke, ki pa se je podelila, ko je tovarna obljubila, da bo rešila mezno vprašanje takoj, ko se obrat uredi v polnem obsegu. Veliko delavsko odposlanstvo se je zglasilo pri sreskem načelnstvu in prosilo za posredovanje, da bi delavci dobili zaslužek in ne miloščine. Ravnatelj tovarne Landstein se je naposled zglasil pri sreskem načelniku ter izjavil, da ne more v tovarni zaposliti niti ene moške delovne moči, marveč samo ženske, ki pa bodo dobile večje mezde, ko se bodo navadile delati na strojih.

* **Nasip, ki varuje 500.000 orlov plodne zemlje,** je po petletnem napornem delu zgrajen ob levi obali Save od Sremske Mitrovice, Zupanje in Gunje do Slavonskega Broda v razdalji 170 km. Nasip je zgradila vodna zadruga v Bidu-Bosutu,

ki je ena največjih ne le pri nas, temveč v vsej Srednji Evropi.

* **Svinjska kuga** se je spet pojavila v Ptuj na Srbskem trgu. Ugotovljena pa je tudi v treh krajih v okolici. Da se bolezen ne razširi, je Srbski trg pod zaporo. Vsak promet in kupčije s svinjami na Srbskem trgu so strogo prepovedani.

* **Drava in Mura povzročata škodo.** Zaradi neprestanega deževja sta Drava in Mura močno narasli ter je bil ustavljen promet pri brodih Otoku, Dolnji Dobravi in Legradu ob Dravi in pri svetem Martinu in Radencih ob Muri. Drava je pri Prelogu spet odnesla mnogo zemlje ter povzroča mnogo škode.

Opomin naročnikom!

Da se naročniki-zamudniki nikakor ne bodo mogli izgovarjati, da za dolg na naročnini niso vedeli, smo jim poslali ta teden še enkrat — to pot pa pač zadnjikrat letos — položnice. K dolžni vsoti smo pribili še 2 Din za prejšnje opomine in položnice, ker pri tako nizki naročnini sami teh, po krivdi zamudnikov povzročenih stroškov ne moremo več nositi.

Pozivamo vse zamudnike, da nemudno store svojo dolžnost in plačajo zapadle vsote po položnicah. Tistim, ki bi se za naš opomin ne zmenili, pa bomo poslali v hišo poštnega sla, da pobere za naš s poštnim nalogom dolžne zneske. Ta način pobiranja je seveda dražji, ker računa pošta za taka opravila posebno pristojbino, ki pa jo moramo naprčiti dolžnikom. Zato naj nihče ne čaka, ampak naj plača pristojevoljno sam, kar je »Domovini« dolžan.

Uprava »Domovine«.

* **Revmatiki,** ki uporabljajo za pomirjenje bolečin Fellerjev Elsa-fluid, lahko povedo, kako so zadovoljni s tem domačim sredstvom in kozmetikom, ki se izvrstno obnaša že skozi 36 let. Poskusna steklenica 6 Din, dvojna steklenica 9 Din povsod. Po pošti pošilja 9 poskusnih ali 6 dvojnih ali 2 veliki specialni steklenici za 58 Din brez nadaljnjih stroškov lekarnar Evgen V. Feller, Stubica Donja, Elza-trg 360, (savska banovina).

* **Mrlič s polnimi žepi zlata.** V nekem smederevskem hotelu je nenadno umrl bivši trgovec Moša Benaroje, ki je bil zakrknjen samotar. Starac tudi s svojimi židovskimi rojaki ni dosti občeval. Ko so ga dobili mrtvega, so v njegovih žepih našli polno zlatnikov raznih držav in precej bankovcev v naši in tuji valuti.

* **Zenski in moški čevlji** iz samega pristnega usnja. Ročno delo. Po 66 Din. Stermečki — Celje.

* **Iz brzovlaka je skočila.** V soboto popoldne je pred postajnim poslopjem v Zagorju ob Savi iz drvečega brzovlaka skočila neka mladenka in obležala na tleh. Nesrečnici je priskočil na pomoč najprej postajni načelnik g. Mejak, potem pa še drugi, ki so jo zdramili iz nezvesti ter ugotovili, da se je k sreči samo potolkla na glavi in rokah. Za prvo silo jo je obvezal sam postajni načelnik. Dekle je doma iz Lok pri Zagorju, iskalo pa je službo na Zidanem mostu. Namesto v osebni vlak je Ančka stopila v brzega in ker ji je sprevodnik dejal, da bo morala plačati vožnjo do Ljubljane, je tvegala skok iz vlaka, ki je vozil proti postaji z brzino 60 km. Ančka se je še pred postajo vsedla na stopnice vagona in se potem spustila na tla. Tudi banovinski zdravnik gospod dr. Grum je ugotovil, da se po nenavadnem srečnem naključju ni resneje poškodovala.

* **Neznan utopljenec v Ljubljani.** Pri Slapah ob Ljubljani so našli te dni neznanega utopljenca. Gre za približno 50 let starega moškega, srednje močnega, z nekoliko sivimi brkami, polno brado in precej košatimi lasmi. Na strani čela je imel mala izrastka. Napravljen je bil v temno-sivo obleko in imel je rjavo srajco.

* **Otrok je utonil.** V Veržetu je postala žrtev nepredvidnosti skrbnikov dvoletna Doroteja Horvatova, ki jo je neka Mariborčanka dala v refo. Deklica je skakala po dvorišču in padla v globoko mlako, v kateri je utonila.

* **Otrok je zanetil požar.** Enega zadnjih večerov je začelo goreti gospodarsko poslopje posestnika Janeza Grašiča, po domače Božiča, v Kranju. Zahvala velja gasilec iz Kranja, Primskovega in Stražišča, ki so bili takoj na mestu in omejili požar. Kakor so ugotovili orožniki, je zažgal poslopje domači sin Tone, ki je že od rojstva telesno precej prizadet. Zvečer se je spravljal spat, na skednju je prižgal svečo, da bi si postlal, približal pa se je preveč slami, ki se je takoj vnela. Le s težavo se je siromak rešil, ko je že bilo vse v plamenih.

Družina se je morala umakniti daleč nazaj, da je duhovni gospod, ki je bil v obraz bel kakor oblačilo, ki ga je imel na sebi, ostal sam z umirajočo.

A Judita Platterjeva ni čakala s svojo smrtjo na poslednjo tolažbo, na poslednji zakrament: niti zemeljskega niti nebeškega ni hotela sprejeti iz teh rok. Tudi v smrti ne.

Superior je stal ob njenem cvetočem smrtnem ližešču ni ji ponujal božjo milost. Judita pa je ni ležišču in ji ponujal božjo milost. Nepremično mu je strmela v oči.

Sklonil se je globoko k njej, zgrudil se je k njej. Zdaj je klečal pred njo. Na kolenih ji je govoril: iz srca jo je rotil, z vso močjo svoje besede, svojega bitja.

Toda ona ga ni slišala. Nepremično ga je gledala, trdno ga je gledala, trdno v oči.

Planil je pokoncu in na glas zastokal, kakor bi moral o n trpeti smrtne bolečine, kakor bi šlo za rešitev njegove duše, za njegovo večno pogubo. Prosil je in moldeval, opominjal in grozil. Ona pa ni umaknila očesa od zagrizenega božjega moža; in njen srepeči pogled je zastrmel v njegovega, ko je Judita Platterjeva umrla.

Tisti, ki so stali okoli, so čuli krik duhovnega gospoda. Videli so, kako je omahnil, kako bi bil skoraj padel na tla; tja čez rajnico. Toda ostal je zbran.

Ko se je čez dolgo obrnil in šel, je bil njegov obraz trd, da so se vsi, ki so videli ta prsteno blede lica, zgrozili.

Ko je duhovni gospod šel, so stopili ljudje k ponesrečenki. Dobili so jo mrtvo in njene oči so bile široko razprte.

Ali je prejela Judita Platterjeva milosti poslednjega zakramenta? Ali je umrla spokojno, torej po krščansko.

Izmed njenih ljudi tega izprva ni nihče vedel. Izenada pa je zatrdil mladi Martin, da lahko priseže, da je prejela žena iz rok duhovnega gospoda sveto poslednjo popotnico. Potem so to rekli tudi drugi. Le en sam človek je vedel resnico? Ali bo ta edinec govoril? Oziroma: ali bo s mel molčati?

Ljudje, ki so hoteli bedeti pri Juditi Platterjevi, so bili zbrani. Ne samo žalujoči, tudi radovedneži so prišli od daleč naokoli; kajti videti kraljevsko ženo tako vitko iztegnjeno na odru, tako docela mirno in počivajočo, tako negibno in brez moči, to mora biti nenavaden pogled. Toda Juditini psi so stražili svojo gospodarico in so pustili čez prag mrliške sobe samo tiste, ki so bili hišni. Še celo domači so se bali krvavih oči in hlatajočih zob kocinastih mrliških stražnikov. Drugi pa so se gnetli med vrati in plašno gledali tja, kjer se je kopala v svečanem odsevu voščenk in ležala pokojno praznična podoba.

Najprej so se najedli in napili, oboje tako dobro in obilno, kakor bi bila rajna gospa sama poskrbele za postrežbo: tako so dekletu noč počastile spomin rajne gospe...

Zdaj so vzeli majhne rdeče voščenske, ki so jih prinesli s seboj, jih postavili v poselski izbi na leseno klop ob vseh štirih stenah, svečice prižgali, poklekli pred njimi, opravljali mrtvaške molitve in peli:

*„Pridite na pomoč, vi, božji svetniki!
Pribite, vi, angeli Gospodovi!
Sprejmite to ubogo dušo!
In odvedite jo pred božje obličje!
Rešite jo strašnega trpljenja v vicah!
Jezus, v tvojo prebodoeno stran...“*

Izenada so pretrgali pridušeno mrmranje jasni, sladki glasovi. Najprej je bilo žvrcanje, potem žvrgolenje, vriskanje in zmagoslavje: Juditine ptice.

Glasovi molilcev so jih zbudili iz globokega spanja. Morda so imeli odsev voščenk za prvo dnevno luč in začeli zato svojo jutranjo pesem. Pomladansko veselje, petja željni glasovi so bili.

To je bil pravcati mrtvaški spev za Judito Platterjevo.

Pozneje pa je noč podivjala. Jug se je razvnel. Vlekel je okoli nezavarovanih poslopij dolomit-ske kmetije, grebel po škodlastih strehah, ki so bile obtežene s kamenjem, besno se je zaletaval v stene in okna, butal grmeče ob vsa vrata, med tuljenjem je trgal oknice in si hotel izsiliti pot, kakor bi hotel tudi on bedeti pri mrtvi kraljevski ženi.

Na gorah je razkopal mehki marčni sneg in ga pogural v višave. Dolge, frfraječe koprene iz

* Konji so ga podrli. Te dni se je vračal oskrbnik Pongratzovega veleposessva Franc Haas iz vinograda v Vuzmetincih proti Ptuj. Za njim so pridrveli splašeni konji, ki so ga podrli v občestni jarek, kjer je obležal. Našel ga je neki kmet in ga z vozom prepeljal do trgovca Golenka, ta pa z avtom v Ptuj. Zdravnik je ugotovil hude notranje poškodbe.

* V duševni zmedenosti si je odsekala roko. Pri Kajfeževih v Domžalah je že dalje časa služila 19letna Jožefa Kapusova, doma na Jesenicah, ki je često kazala znake duševne bolezni. Te dni je dobila naenkrat hujši napad. Pograbila je sekiro, s katero si je v trenutku odsekala levico nad zapestjem. Brizgnila je kri in šele na kričanje uboge zmešane dekle so prihiteli domači. Pozvali so zdravnika dr. Hočevarja, ki ji je nudil najnujnejšo pomoč, nato pa so ubožico prepeljali v ljubljansko bolnišnico.

* Huda nesreča v tovarni na Javorniku. Nedavno zvečer se je pripetila v železarni na Javorniku huda nesreča. Pri valjanju železa v trakovih je konec žarečega trakastega železa tako hudo udaril 20letnega delavca Cirila Dolarja po desni nogi, da mu je pod gležnjem prerezal vse kite do kosti. Hudo ranjenega mladeniča so prepeljali v bolnišnico bratovske skladišnice, kjer mu je službojuči zdravnik dr. Čeh nudil prvo pomoč. Dolar, ki je doma iz Sela pri Zirovnici, se bo moral zdraviti več tednov v bolnišnici in bo še potem le s težavo opravljal svojo dosedanje nevarno službo v tovarni.

* Zalostna usoda ponesrečenca. Savinjski vlak je 17. oktobra na prehodu ceste Gotovlje-Vrbje treščil v voz, na katerem je sedel 32letni Miha Radišek, hlapec pri lastniku žage in posestniku Alojziju Štravsu v Vrbju. Radiška, ki mu je pri nesreči počila lobanja, so takoj po nesreči prepeljali v bolnišnico, kjer so se zdravniki ves čas trudili, da ga rešijo. Posledica hudih poškodb pa je, da se je nesrečnežu omračil um. Radiška so prepeljali v bolnišnico za duševne bolezni v Novem Celju.

* Puška mu je raznesla. V gostilni pri Jamovcu v Kamniku so se fantje nekaj sporekli. Posebno vročerkvni so bili trije bratje iz zgornjega konca Tunjic in gostilničar je napravil konec napetosti med mladimi gosti s tem, da je s silo odstranil vse tri brate iz gostilniških prostorov. To pa je dalo bratom nemajhen povod, da so se hoteli maščevati nad gostilničarjem in nad

družbo v gostilniški sobi. Pozno ponoči sta zagrnela skozi okno gostilniške sobe dva strela. Povzročiteljev tega nenadnega streljanja niso mogli takoj ugotoviti. Šele prihodnji dan je prišel na kamniško orožniško postajo eden treh bratov in izpovedal, da je prejšnji večer hotel s strelom preplašiti gostilničarja v Tunjicah, ker ga je odstranil iz gostilne. Bratje so šli domov, dva sta legla k počitku, tretji, France, pa je menda iz jeze pograbil v drvarnici staro nabito puško in ustrelil skozi okno gostilniške sobe. Prvi strel se je odbil ob nasprotni steni, pri drugem strelu pa mu je razneslo puškino cev in Francetu je naboj raztrgal meso na levi dlani in mu povzročil precejšnje poškodbe, tako da je moral precej iskati zdravniške pomoči. Ker je malo verjetno, da bi pri stari zarjaveli puški razneslo cev šele po drugem strelu, menijo orožniki, da je bil prvi strel najbrž oddan iz druge puške.

* Vlomilec v trgovino urarja Petelna v Mariboru izsleden. Te dni so avstrijski orožniki aretirali 19letnega brezposelnega Franca Osojnika, pristojnega v Rogoznico pri Ptuj, v trenutku, ko je kupil vozni listek na postaji Gostingu za Gradec. Po naključju pa se je Osojniku posrečilo pobegniti, vendar pa je med pobegom orvrgel ročno blagajno, v kateri je bilo 40 različnih moških in ženskih ur. Osojniku so avstrijska oblastva za petami. Za ponesrečeno aretacijo je zvedelo tudi predstojništvo mariborske policije, ki je trdno prepričano, da ni v Petelnovo trgovino vlomil nihče drugi nego Osojnik, ki je po vlamu z obilnim plenom srečno prekoračil našo mejo in izkušal razpečati svoj plen.

* V rokah pravice. V zadnjih dveh mesecih je orožništvo v Kranju s pomočjo tovarišev iz okolice spravilo za zamrežena okna čedno število tatov in tihotapev. Omeniti je predvsem Ahačičevo devetčlansko družbo, o katere delovanju smo že poročali; vsi so že v ljubljanskih zaporih. Te dni pa je bil v gostilni prijet glavni pomagač Pavla Betona, kralja tatov naše banovine, ustreljenega na pobegu od orožniške patrulje. Aretiranec je Stanko Zupanc iz Zaloga pri Kamniku. Na vesti ima mož več vlomov in tatvin, pri zaslišanju pa je priznal samo tisto, kar mu je bilo s pričami in z ukradenim blagom dokazano. Območje njegovega delovanja je obsegalo predvsem okolico Kamnika, Cerkelj in Kranja. Kradel je obleke, jestvine, gotovino, ure, z eno besedo vse, kar je količjak vredno tatvine. Ker je mož kakor nje-

Teta Mina svetuje

varčnim gospodinjam, da si naroče pet gospodinjstkih knjig «Žene in doma».

Te knjige priporoča vsem ženam in odraslim dekletam. Mnogo koristnega se nauče.

Vsaka knjiga stane 30 Din. Naročnice «Žene in doma» dobe pet takih knjig za 37 Din.

Pišite tudi Vi upravi «Žene in doma», Ljubljana, Dalmatinova ulica št. 10/D, da Vam pošlje brezplačen opis teh knjig.

gov bivši tovariš Beton silno nevaren in spreten v pobegu, je bil takoj po zaslišanju spravljen v zapore ljubljanskega okrožnega sodišča.

* Nov zločin na Dolenjskem. Javna varnost na Dolenjskem je zadnje čase zelo ogrožena. Množe se umori, roparski napadi, tatvine in vlomi. Po Malijevem procesu je vso javnost razburil zverinski umor Ane Gorsetove, o čemer poročamo v prilogi s slikami, minili teden pa je bilo veliko razburjenje v Črnomlju, ker je bil napaden in oropan uslužbenec davčne uprave Stanko Polen-

kosmičev so plavale skozi blede mrak oblačne mesečne noči...

Globlje in globlje so se spuščale izpod v soparo zavitega neba meglene kope. Bilo je, kakor bi zakopavali ves mogočni gorski svet. Kakor vršeči glas vetrove neveste je bilo to vzdihovanje in stokanje žive, zakopane prirode...

Juditine ptice so spoznale zmoto in legle spet k počitku. Hiša je bila polna enoglasnih napevov mrtvaških pesmi, vihar je tulil med njimi in psi so časih vmešali svoje ihteče cviljenje.

O polnoči so začele postajati živali nemirne. Izenada so planile pokoncu s hripavim laježem in zbežale skozi vsa vrata, ki so bila na stečaj odprta, proti izhodu.

Nekdo je prihajal. Najbrž zapoznel mrliški gost; skozi južni vihar in snežne zamete se je prikopal nočni popotnik, da bi prosil za ubogo dušo v vicah. To ji je bilo pač zelo potrebno.

«Odprite!»

Skozi divjanje viharja in pasji lajež so spoznali domači ta glas. Samo glas enega, edinega človeka je imel tako ukazovalen poudarek.

In ker niso takoj ubogali:

«Odprite!»

Mladi Martin je zaklical v odgovor:

«Psi, prečastiti! Najprej moramo pse zapreti! Živali so tako pobesnele.»

Toda tretjič se je oglasil klic:

«Odprite!»

To je bil glas, ki ga je bilo treba takoj ubogati. Tako so poznemu obiskovalcu odprli,

Hlapci so se zagostili med pse in hišna vrata, da bi besne živali zadržali pred možem, ki je vstopil. Vzvišeno in mogočno je stal na pragu, kjer je danes namestu hišne gospodinje gospodarila smrt. Zdelo se je, da nosi ta mož obleko vse svetovne odpovedi in najgloblje ponižnosti kakor v zasmeh, in celó temna kuta avguštinskega meniha ni mogla prikriti krasu te moške postave. Zaradi viharja si je z belo vrvjo visoko izpodrecal kuto, si nataknil kapuco in trdna palica mu je pomagala krotiti prirodo.

Z naglo kretnjo glave je zdaj odinil težko pokrivalo, tako da si je oprostil glavo globoko do tilnika.

Gorski duhovnik z vladarskim obrazom oblastnika, upadlimi lici spokornika, žgočim pogledom zagrizenca je bil v najlepših moških letih. Nad kratko ostrizenimi gostimi lasmi, kjer je bila skrbno izrezana tonzura, je bil že rahel, sivkast sijaj. Košček še ne premaganega zemeljskega napuha je izdajala tudi roka prečastitega gospoda, ki je trdno držala močni ročaj težke palice: bila je lepo negovana roka plemiča.

Psi se niso pustili več zadrževati od hlapcev. Planili so na došleca. Ta pa je stal in ravnodušno gledal besneče živali. Kakor bi bila v mračnih duhovnikovih očeh neka kroteča moč, so psi obstali sredi zaleta. Renčali so in hlatali z zobmi in se umikali pred poznim gostom dolomitske hiše.

On pa je šel počasi po hiši. Nikogar ni opazil, šel je v veliko, s pinijevim lesom obito izbo, kjer

je pod zlato se lesketajočim lesom ležala na odru kraljevska žena kakor pod baldahinom. Psi so hoteli iti za njim. Toda duhovnik jih je zapodil nazaj, potem pa vrata za seboj zaprl. Ljudje so slišali, kako se je ključ obrnil.

Sam je hotel duhovni gospod moliti pri rajnici, ki njene nespokorjene duše ni mogel v poslednjem trenutku rešiti za nebesa. Da bi molil za dušo Judite Platterjeve, je prišel pater Pavel vzlic temi, južnemu viharju in snežnim zametom to dolgo pot iz samostana, zaradi krščanske ljubezni do bližnjega in tudi zaradi aradne dolžnosti. Zdaj naj bo le Gospod navzočen, ko bo sklonil kolena pred tako nenadno umrlo ženo.

Mala skupina molilcev je še bolj pridušila glasove, zdelo se je, da ljudje prisluškujejo, ali bodo čuli iz mrliške sobe, kako bo duhovni gospod molil. Toda vse je ostalo tiho.

Počasi je korakal duhovnik proti ženi, ki je počivala v globokem miru. Pri njeni glavi je ostal, prijel robec, ki ji je pokrival obraz in ga potegnil stran.

Oči! Široko odprte, mrtve, strašne oči!

Zabodel je svoj gospodovalni pogled v ugasle oči kraljevske žene. Toda nič mu ni pomagalo. Z nedosežno visokostjo je prenesla Judita Platterjeva pogled duhovnika, ki mu je kljubovala do smrti.

Zdaj mu je ušla, pobegnila mu je v nedosežnost.

(Dalje prihodnjič.)

čič, v ponedeljek pa se je apert naglo razširila novica o drznem roparskem napadu, ki je bil izvršen v nedeljo zvečer na 30letnega krošnjara Pavla Zivkovića iz Dragoševičev, občina Radatovići. Zivković se je do trdega mraka zadrževal v št. Petru, nato pa je krenil proti Novemu mestu. Ko je prispel do ovinka, ki ga dela cesta okrog Mačkovega hriba, na katerem stoji majhna cerkev, je skočil proti njemu neznan človek in ga pobil na tla. Vzel mu je 1700 dinarjev gotovine ter izginil v temno noč. Ves obupan je prišel Zivković na orožniško postajo. Orožniki so pričeli takoj zasledovati napadalce. Zivković je moral poiskati zdravniško pomoč, ker je poškodba na glavi zelo občutna.

* **Vlom v trgovino.** Nedavno noč je bilo vlomljeno v trgovino Petra Ojnika v Moškajncih. Neznane je vlomil skozi izložbeno okno ter iz trgovine odnesel 113 m raznega platna, 9 moških in ženskih jopic, 11 moških srajc, 6 ženskih hlač, 19 robcev, 10 parov nogavic, milo, razna živila, specerijsko blago in nekaj gotovine. Vlomilec so orožniki iz Juršincev že na sledu.

* **Roparski napad.** Nedavno zvečer se je po gozdni poti vračal domov v Črnomelj uslužbenec davčne uprave g. Stanko Polenčič, ki je bil na obisku pri svojem prijatelju učitelju na Talčjem vrhu. Zaradi slabega in deževnega vremena so temne noči pripravne za roparske napade. Blizu šolskega poslopja je Polenčič čul sumljivo govorico ter je zaklical v temo: «Kdo je?» Tedaj so mu neznanec zaklical: «Ruke u vis!» in se preden se je zavedel, ga je eden oplazil tako močno po glavi, da se je zgrudil. Napadalec so na tleh ležečemu svetili v obraz, mu nato slekli suknjič, sezuli čevlje ter mu vzeli nogavice in 40 Din. Da bi jih ne mogel zasledovati, so mu prerazali obe hlačnici in eden mu je ukazal, da mora nekaj časa mirno ležati, sicer ga bodo pretepli. Nato so izginili v temno noč. Polenčič se je vrnil na dom učitelja na Talčjem vrhu, kjer je tudi prenočil, naslednjega dne se je pa vrnil v Črnomelj. Na glavi ima precej veliko rano, ki je bila zadana z grabljicami, kakršne rabijo kmetje za pobiranje tropin iz kadi. Napadalec so ga udarili tako močno, da so se grabljice preklale na dvoje.

* **Zaradi noža.** Pred malim senatom v Mariboru se je zagovarjal kmečki fant, 29letni France Intihar iz Apač pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju, obtožen, da je letos na pustno nedeljo na Selah pri Ptuj v gostilni z nožem zaklal rudarja Mihaela Kranjca. Oboženec pravi, da je bila tisti dan pustna veselica, na kateri je prišlo do prepira med fanti in posestnikom Francem Intiharjem, ki se ga je nekoliko nakresal in pričel izživati fante. V Svinškovi gostilni je Kranjec napadel Intiharja in ga zabodel z nožem v roko in v prsi. Intihar se je pa hotel še isto noč maščevati nad njim. Kmalu nato ga je dobil v Zlahtičevi gostilni, planil je nanj in mu zasadel nož v vrat. Pri razpravi je Intihar priznal dejanje, zagovarjal se je pa s silobranom. Senat je upošteval te okoliščine ter ga obsodil na dve leti robije in na dvoletno izgubo častnih državljan-skih pravic.

* **Zet je umoril tasta.** Na dom priletnega posestnika Simona Pleterška v Vrhlogi pri Pragerskem se je priženil pred dvema letoma 28letni kovaški pomočnik Stefan Lubej. Razmerje med zetom in tastom pa je postalo kmalu precej napeto, ker je sicer še zelo krepki starec užival v hiši kot z raznimi pribojškimi, ki jih je zet le s težavo zmagoval in so se ga lotevale hude gospodarske skrbi. Ker je tast pogosto govoril, da bo živel še najmanj 15 let, kar je bilo spričo njegove trdnosti prav verjetno, je Lubej pričel starca sovražiti in razmišljati, kako bi se ga iznebil. Še bolj pa so ga jezili tastovi očitki, da je v razmerno kratkem času zapravil 7500 Din ženine dote. Preprič je sledil prepiru, dokler ni prišlo letos 15. avgusta do krvave žaloigre. Omenjenega dne je odšel Lubej k maši na Polskavo, okrog poldne pa se je vrnil domov, kjer se je takoj lotil nezakon-skega sina svoje žene, ker je deček na paši napravil nekaj škode na sosedovem drevju. Za dečka

se je zavzel stari Pleteršek in ga izkušal iztrgati iz rok razjarjenega Lubeja. Ta pa je skočil v spal-nico, vzel iz omare samokres in se vrnil v vežo, kjer je oddal proti tastu dva strela, ki pa sta zgrešila svoj smoter. Starec je zbežal na dvorišče, Lubej pa za njim in oddal med tekom še tri strele, ki tudi niso zadeli. Ker je stari Pleteršek ostal nepoškodovan, je Lubej pograbil debel kol in z njim večkrat udaril Pleterška po tilniku, ramah in po glavi tako, da je Pleteršek padel. Ko pa je starec vstal in izkušal pobegniti, je Lubej ponovno skočil za njim in mu zadal s kolom še več smrtnih udarcev, pod katerimi je Pleteršek obležal v mlaki krvi in čez pol ure izdihnil. Lubej se je te dni moral zagovarjati pred velikim kazenskim senatom mariborskega okrožnega sodišča zaradi umora. Izkušal se je zagovarjati s silobranom. Lubej je bil obsojen na osem let hude ječe in na trajno izgubo častnih državljan-skih pravic.

* **Obsojeni napadalec.** Na gori Liscu pri Dobrničah so delali 30. marca kopači v vinogradih. Kot mejaša sta bila ta dan v vinogradu s svojimi delavci tudi 70letni posestnik Anton Trlep in Franc Črček. Kmalu je prišlo med kopači obeh posestnikov do prepira, ki so ga povzročili Trlepovi kopači. Med njimi je bil gospodar Anton Trlep, njegov sin Jože in brata Anton in Alojzij Papež, vsi doma iz Repelj pri Dobrničah. Postavili so se pred Volčjo jamo na križišču, kjer zavije pot proti Črčkovi domačiji. Trlepovi ljudje so bili oboroženi z motikami in tako so pričakovali Črčkove delavce. Ko so se srečali, so takoj vprašali, kdo izmed njih je prejšnji večer porazal pri Trlepovih vrvice na volovskih jarmih. Naenkrat pa so vsi štirje Trlepovi kot divji naskočili Črčkovega delavca Janeza Kocjančiča ml. Eden izmed napadalcev ga je udaril s tako silo z motiko, da mu je prebil lobanjo. Prvi ranjenec se je zgrudil in obležal. Sledila pa je kmalu druga žrtev v osebi 15letne Anice Glavanove. Ko je slišala prepir in vpitje, je mislila, da sta med pretepači tudi njen oče Mihael in brat. Pohitela je v bojzani takoj nazaj na kraj spopada, tu pa so jo siroveži napadli. Močan udarec z motiko je nesrečnemu dekletu zdrobil lobanjo, da je bila na mestu mrtva. Ubijalci so zapustili bojišče šele ob krikih ljudi, ki so prihiteli skupaj in pričeli vpiti, da je Anica ubita. Novomeško okrožno sodišče je obravnavalo krvavi dogodek, pri katerem je izgubilo življenje mlado dekle, drugi ranjenec pa se je boril štiri mesece s smrtjo v bolnišnici in nosi trajne posledice. Vsi štirje obtoženci so krivdo zvrčali drug na drugega. Sodišče je vse štiri spoznalo za krive in obsodilo Antona Trlepa na eno leto, njegovega sina Jožeta na eno leto in dva meseca, Antona Papeža na 10 mesecev in njegovega brata Alojzija na eno leto strogega zapora.

PREKMURSKI GLASNIK

Delavni krajevni odbor Rdečega križa v Mur-ski Soboti je priredil nabiralno akcijo za poplavljenec, ki se je zlasti po šolah dobro obnesla. Šole so nabrale več tisoč kilogramov žita in rži, 1000 kilogramov žita je pa darovala tudi občina Murska Sobota. Znani trgovec g. Benko je daroval 100 kg mesnih izdelkov. Že 4. novembra je krajevni odbor poslal en vagon živil za poplavljenec v Strugah.

Smrtna nesreča pri delu. V opekarni Ferdinanda Hartnerja v Puconcih je bil že dalje časa zaposlen delavec Janez Petrijan. Te dni jutraj je kopal ilovico, nenadno se je pa utrgala večja plast zemlje in ga zasula. Drugi delavci so ga sicer naglo izkopali in ga prepeljali v bolnišnico, toda ponesrečenec je še istega dne podlegel.

Rodbinska žaloigra na Hotizi. Kratko smo že poročali o uboju, ki se je izvršil v Hotizi pri Lendavi, kjer je bil ubit oče od svojih lastnih sinov. Zakonca Kirec sta bila v Ameriki, toda že v tisti dobi ni bilo med njima soglasja. Živela

sta vsak zase v različnih mestih. Ko sta se vendarle našla, je žena služila prav pridno in pošljala denar domov. Doma so gospodarili trije otroci, dva sinova in hčerka. Bili so pridni otroci, ki so gospodarili res dobro. Med seboj so živeli kot pravi bratje in starejši se je tudi poročil. V to medsebojno družinsko skladnost pa je zanesel nespornost očetov povratek iz Amerike. Pokojni Kirec zadnje čase ni bil več prijatelj dela, zato se je vrnil iz Amerike. Doma je začel z otroki slabo ravnati. Najprej je zanesel med nje razdor in pognal od hiše najstarejšega, oženjenega Stefana, ki je moral na ženin dom. Pa mu je šla žena v Francijo in je sam živel z otrokom od kovaštva. Tudi hčerka se je poročila in odšla od hiše. Tako je našla mati, ko se je letos pomladi tudi vrnila iz Amerike, na domu nesrečo in gorje. Vendar pa se ji je posrečilo, da je prišlo do sprave v družini in se je tudi najstarejši sin vrnil domov s svojim otrokom. Družinski mir pa ni bil trajen, ampak je prišlo čisto do prepira med zakoncem. Otroci so seveda bili na materini strani in tem bolj, ker se je oče vdal pijači. Vendar pa ni nihče slutil, da bo prišlo v tej družini do tako žalostnega dogodka. Že v nedeljo pred usodnim dnevom je prišlo spet do prepira in je pokojni Kirec grozil ženi. Na vernih duš dan so bili domači ves dan zaposleni pri raznem delu. Oče je ležal v sobi in se jezil. Ko je slišal, da je mati velela sinu, naj napravi neko delo, je prišel iz sobe in začel zmerjati in vpiti, da bo že sam to napravil. Beseda je dala besedo in pokojnik je grozil ženi s sekirico. Nato je spet napadel sinova, ki sta se mu dvakrat umaknila. Tretjič sta se mu postavila v bran in je starejši oče udaril z ročico s tako silo po glavi, da mu je razbil glavo. Oba brata sta se, ne da bi vedela, da je oče dobil smrtni udarec, napotila v Dolno Lendavo po zdravnika in sta se z njim tudi vrnila, a oče je bil že mrtev. Takoj nato sta se javila orožništvu in zdaj čakata na kazni.

NAŠI NA TUJEM

Iz Erkenschwica (Nemčija) nam pišejo: Ne gre nam prav dobro, ker je večina nas že po tri leta brez dela. Živimo od občinske podpore, ki pa ni velika. Vendar pa smo zadovoljni in mirno prenašamo usodo z domačini. Upamo na boljše čase, ki so morda že blizu, ko bomo spet delo dobili. Hvaležni smo tudi Nemcem, da nas niso ločili od svojih ljudi, kar se tiče podpor. Doslej smo bili še vsega deležni kakor domačini. — Bela žena se je oglasila pri našem rojaku Gregorju Horvatiču, zavednemu članu Jugoslovenskega delavskega in podpornega društva v Erkenschwicu, in mu vzela 15letnega Ludovika, ki se je rodil v Erkenschwicu, a pristojen je bil kakor njegov oče v Zusem na Štajerskem. Vsem rojakom, ki so se udeležili pogreba, izrekajo žalujoci iskreno hvalo. Enako tudi društvu za venec, ki je bil pokojniku položen na grob.

Banka Baruch

15, Rue Lafayette, PARIS

odpremlja denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem dnevnem kurzu. Vršni vse bančne posle najkulantneje. Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija: št. 3064-64, Bruxelles; Francija: št. 1117-94, Paris; Holandija: št. 1438-66; Ned. Dienst; Luksemburg: št. 5967, Luxembourg. — Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne nakaznice.

Pozornost je vzbujal.

Videč moža, kako se vrača v zamazani in po-mečkani obleki, vzklikne žena vsa prestrašena: «Pa te vendar ni videl kak znanec!»

Mož: «Ne! Pač so se pa mnogi ozirali za me-noj, kakor bi me poznali.»

ŽENSKI VESTNIK

Za kuhinjo

Vetrei. Stolci v trd sneg dva beljaka (sneg mora biti tako trd, da ne pade ven, če obrneš skledo), primešaj najprej osem dek sladkorja v prahu, nato še sedem dek sladkorja in naposled prav dobro zmešaj. Pekačo dobro namaži z voskom in pokladaj z žličko drobne kupčke. Postavi za dve uri na hladno. Ko prenehaš kuhati, to je ko ne kuriš več v štedilniku in pečica ni več prevročna, daj vetre na pekači v pečico, da se posuše.

Vetrei z orehi. Stolci prav tako trd sneg iz dveh beljakov, primešaj samo sedem dek sladkorja v prahu in nato še šest dek zmletih orehov ali lešnikov ali pa mandeljnov; lahko dodaš še dve žlici zribane čokolade. Sicer pa ravnaj z vetrei kakor zgoraj.

Telečji jezik v vinski omaki. Skuhaj dva telečja jezika (eden je premalo) v vodi, kateri si dodala vso zelenjavo, ki jo deneš v govejo juho. Ko sta jezika kuhana, ju vzemi iz juhe, in ko se malo ohladita, ju olupi ter zreži na tanke rezine. Vsak kosček povaljaj v moki in na vroči masti prepraži, da malo porumeni. Nato zalij s četrtno litra rdečega, ne prekislega vina, malo popraj, dodaj malo naribane limonove lupinice in po okusu še malo osoli. Vse skupaj se duši še četrte ure. Juho od jezika precedi, zakuhaj v njo cmočke in jo daj kot govejo juho na mizo. Lahko pa jo še malo izboljšaš z juhanom ali maggijem.

Goveje meso z ohrovtom. Kilo vležanega govejega mesa od stegna duši na precej masti z malo čebule. Ko je meso že skoro mehko, stresi zraven eno glavo drobnega zrezanega ohrova (po preji ga popari in odcedi) ter vse skupaj se duši še pol ure. Da pa bo boljšega okusa, dodaj nekoliko kapljic maggija ali juhana.

Ocvrti krompirjevi svalki. Pol kile krompirja olupi, skuha, pretlači in ko se shladi, primešaj 3 deke sirovega masla, 1 jajce, nekoliko naribane sira parmezana, soli, muškarnega oreška in 8 dek moke. Potem naredi testo in ga dobro ugneti. Naredi za palec debele svalke, katere zreži na 5 centimetrov dolge svalčke, jih pomoči v raztepenem jajcu, povaljaj v drobtincah ter ocvrni na vroči masti.

Zvitek z rozinami. Postavi kvasec v osminko litra mlačnega mleka, dve deki kvasa (germa) in malo moke. Medtem mešaj v skledi 14 dek sirovega masla, dva rumenjaka in eno jajce, malo sladkorja in soli. Ko si dobro zmešala in je kvasec že vzhajal, ga primešaj zraven, prilij še osminko litra mlačnega mleka in dodaj toliko moke, da dobiš bolj redko testo. Testo dobro stepi, kakor za bobne (krofe). Ko je testo dobro stepeno in dela mehurje, posuj povrhu malo z moko, pokrij s prtičem in postavi na toplo, da vzhaja. Medtem pa pripravi ta-le nadev: Pol kile rozin zreži na deski prav drobno, v kozici zavri nekaj žlic bele vina, stresi rozine vanj, primešaj še malo sladkorja in naribane limonove lupinice (nadev naj bo gost), dobro zmešaj in odstavi, da se malo shladi. Ko je testo že vzhajalo, ga razvaljaj za prst na debelo, pomaži z nadevom, zvij skupaj, položi na pomazano pekačo, pokrij s prtičem in postavi na toplo, da še enkrat vzhaja. Nato ga pomaži z raztepenim jajcem in speci. Pečeno zreži na poljubne kosce.

Praktični nasveti

Da vijaki ne zarjave, jih pred uporabo pomočimo v zmes grafita in loja. Loj stopimo in mu primešamo toliko zdrobljenega grafita, da dobimo ne pregosto kašo, ki se dobro oprime vijaka. Taki vijaki se dajo tudi pozneje z lahkoto odviti, ker kljub vlagi niso zarjavili.

Ker ostane v jedilnicah neprijeten duh po jedi, elasti po zelenjavi, moramo jedilnico dobro

prezračiti po kosilu. Da pa zrak še bolje osvežimo, je dobro, če stresemo stlačene brinove jagode na segreto lopatico in s tem pokadimo po sobi. Tudi sveže ali pa suhe lupine pomaranč prijetno osvežijo zrak, če z njimi pokadimo po sobi, posebno če jim primešamo malo nagelj-novega olja.

Umetno smrekovo dišavo si lahko sami naredimo na ta način, da vlijemo v liter kropa čajno žličko terpentina in nekoliko olja sivk. To potem razpršimo po sobi, kjer zavladala prijeten duh po gozdu.

Igralne karte lahko osnažimo s tole mešanico: 20 gramov tako zvanega milnega korena daj kuhati v en liter vode, da zavre, dodaj 15 gramov škroba in raztopino 15 gramov boraksa. Po desetih minutah postavimo to na hladno in filtriramo. Igralne karte potem umijemo z gobico, pomočeno v to tekočino in obrišemo s suho krpo. Če pa so karte dobro lakirane, jih umijemo, oziroma zbršimo z gobico, pomočeno v mrzlo vodo, nato jih obrišemo in posujemo z belim prahom (Federweiss) in denemo v stiskalnico ali pa pod kak težak predmet.

ZANIMIVOSTI

Nebotičniki v rastlinstvu

Nebotičniki so dandanašnji velika moda v stavbarstvu. Vse svet strmi nad orjaškimi stavbami Američanov, ki so videti neomejene v višini. Tudi stari svet se poizkuša na tem polju, toda nasproti ameriškim zgradbam so to le medle sence. Tamkaj poganjajo iz tal stolpi omotične višine in drzno razpeti loki se vzpenjajo med bregovi širokih voda. Vse to je delo človeškega razuma in rok. Številke in računi ter mogočni stroji pomagajo pri gradnji.

Če upoštevamo vse pripomočke, ki si jih je človek pripravil za ta dela, potem doseženi uspehi še ne pomenijo tako mnogo, ako jih primerjamo z zgradbami narave, ki so narejene z dokaj enostavnimi sredstvi. Zlasti velja to za stavbarske umotvore narave v kraljestvu rastlinstva. Današnji inženjerji se sicer dobro razumejo na svojo stroko, ali od narave bi se vzlic temu lahko še marsikaj naučili. V marsičem je narava še zmerom neprekosljiva.

Vzemimo na primer eno samo bilko iz žitnega morja: Visoko je pognala iz tal, in poletje jo je obtežilo z bremenom polnega klasa, pod katerim se šibi v valovih vetra. Začudo velike sile prenese drobna žitna bilka. Je pa tudi zgrajena iz snovi, ki je izredno trdna in žilava. Samo dober material pa seveda še ne bi zadostoval, če bi ne bil prav izrabljen. Narava pa je dala bilki smotern prerez, jo okrepila s kolenci in prečnimi stenami ter obdala nežne, mehke dele z listnatimi tulci. Le tako je mogoče, da se samo štiri milimetre debela bilka s pol milimetra debelimi stenami vzpne poldrugi meter visoko. Razmerje debeline bilke proti njeni višini je kakor 1 : 375. Na vrhu te sloke konstrukcije pa sedi še klas, ki utegne biti petkrat do desetkrat težji od bilke. Če iščemo nekaj sličnega v naši tehniki, nas bo nemara najprvo zvalil k primerjanju visok tovarniški dimnik. Primerjanje bilke in dimnika je porazno za delo človeških rok. Srednji premer 50 m visokega dimnika znaša najmanj 3 m, kar daje razmerje širine proti višini 1 : 16. V primeri z dvajsetkrat večjimi številkami, ki jih je dosegla narava, je to kaj skromen uspeh. Če bi znali naši mojstri enako spretno graditi, potlej bi moral biti tisti dimnik najmanj 1000 m visok in še bi ga lahko na vrhu obremenili z desetkratno lastno težo. V navalu vetra bi se moral pripogniti do tal in se v zatišju spet vzravnavati v navpično lego. To so zahteve, ki si jih niti predstavljati ne upamo, dasi se dan na dan izpopolnjujejo v naravi.

Ali travnata bilka je le majhen umotvor v primeri z drugimi velikimi zastopniki svoje vrste, kakor so n. pr. trs, bambus, sladkorni trs in dru-

gi. Pa niti ne bi bilo treba proučevati vprav te vrste rastlin, ako bi hoteli spoznati graditeljske spretnosti narave. Niž manjša tehniška mojstrovina ni stebelce skromne mrtve koprive, dasi je zgrajeno na popolnoma drugačen način. Tu je prerez stebelca štiriogeln in na vseh štirih robovih okrepljen z okroglimi nabrekliami. Tudi stene so navzven obokane, kar daje stebelcu še posebno odpornost proti upogibu. Ta prerez močno spominja na današnje moderne konstrukcije iz valovite pločvine. Stebelce je votlo na znotraj in okroglo kakor pri travah, ker so prav srednje plasti najmanj izpostavljene vnanjim silam. Vendar pa je okrog tega prostora še enkrat v manjšem merilu ponovljena konstrukcija iz valovite pločvine, tako da je stebelce dvojno močno ali dokaj bolj prožno, kakor če bi bile samo vnanje stene dvakrat močnejše. Tudi ostali deli so tako premišljeno izoblikovani, da tej naravni visoki stavbi, ki jo predstavlja stebelce mrtve koprive, ni česa oporekati.

Majhne rastline je treba posebej študirati, da se nam odkrije njih bistroumni ustroj. Pri drevesu tega ni več treba. Drevesa so tako dovršeni naravni nebotičniki, da jim tudi najspretnejši graditelj že oddaleč ni dorasel. Če samo drevesno deblo mora vzdrževati velikanski pritisk vetra, ki utegne doseči v izjemnih prilikah mnogo kilogramov na vsak kvadratni centimeter. Vrh tega pa mora deblo še dati oporo mogočni krošnji. Le sam (kot snov) ne bi bil kos temu bremenu, če bi ne bila njegova gmoča tako spretno porazdeljena, da lahko prestreza vse vrste sil.

Pri drevesu je še dosledneje izvedeno načelo obročastega okrepljenja debela kakor pri travnatih bilkah. Letnice, ki jih lahko opazujemo na prežaganih deblih, niso nič drugega nego prerezi valjev različno velikih premerov, ki so nekako vtaknjeni drug v drugega krog istega središča. Razen tega je deblo pri tleh oprto z več rebri, močnimi nabrekliami, ki se proti vrhu zožujejo. Stare cerkve kakor tudi moderna visoka poslopja kažejo skoraj popolnoma slične opornike.

Visoke stavbe v rastlinstvu ne zmorejo same izredne višine glede na prerez in na malenkostno množino materiala, iz katerega so zgrajene, ampak nosijo hkrati na vrhu še precejšnje breme, bodisi krošnje, cvet ali sad, ki silno obtežuje celo konstrukcijo. Sicer tudi naši nebotičniki dosežejo precejšnjo višino, ali vrh mora biti zmerom prost, ker bi morali drugače že vnaprej računati, da smo jih postavili na pesek. Glavni vzrok, da je tukaj narava močnejša od nas, so temelji. Visoka stavba je nemogoča brez močnih temeljev in te ume narava mojstrsko polagati. Drevo si seveda ne more pripravljati betona, ki tako izvrstno služi našim gradbenikom. Vse snovi, s katerimi lahko gradi rastlina, so razmeroma lahke in razen tega mora še prav štedljivo ravnati z njimi. Zaradi tega si rastlina z množino ne more dosti pomagati, tembolj pa s kakovostjo in spretnostjo.

Drevo požene v zemljo celo mrežo korenin in korenin, ki strnejo velik kos tal v eno samo trdno in dobro sedečo klado, na katero lahko pritiska z vso svojo težo in prenaša nanjo vse sile, ki ga poizkušajo podreti.

Vrst sličnih primerov bi lahko nadaljevali v nedogled. Toda že teh nekaj dokazuje, da je narava tudi na področju visokih stavb neprekosljiv mojster, neizčrpna zakladnica koristnih dognanj in izkušenj, iz katerih lahko človek na veke zajema za svoje potrebe.

Lažna kneginja in lahko- veren mož

Pred praškim sodiščem se je zagovarjala 39-letna postrežnica Marija Binova iz Mrakotina na Moravskem, ki se je izdajala za kneginjo Lichtensteinsko in je spravila ob vse premoženje faktorja »Narodne politike« Živojina Jovanovića iz Kraljeva v Jugoslaviji. Binova bi bila rada imenitna dama, pa se ji že na zunaj pozna, da je

preprosta ženska. Kaj nerada je priznala, da je samo postrežnica. Jovanović je prišel leta 1908. v Prago, kjer se je oženil in ima dva otroka. Leta 1928. je postal faktor tiskarne «Narodne politike». Star je 46 let. Leta 1926. je stal nekega dne pri muzeju na Vavlskem trgu in čakal na tramvaj. V bližini je stala tudi Binova. Jovanoviću je bila všeč in navezal je z njo pogovor. Dejala mu je, da se piše Šulva in da je njen mož poštni oficial. Kmalu je začela Binova zahajati k Jovanovićevim in otroka sta jo imela rada. Pravila je, da se piše njen oče Biener, da je veleposestnik in lastnik velikih rudnikov in tvornic.

Nekega dne je prišel v tiskarno «Politike» starejši gospod, češ, da je industrijec Biener, in prosil Jovanovića, naj vzame njegovo hčerko k sebi. Zatrjeval je, da bo plačeval za njo. Tako se je Binova preselila k Jovanovićevim in spala je skupaj z Jovanovićem in njegovo hčerko, Jovanovićeva žena se je pa preselila s sinom v sosedno sobo.

Počasi je začela Binova pod najrazličnejšimi pretvezami izvajati od Jovanovića denar, češ, da ga potrebuje za svojega očeta. Tako so bili izčrpani vsi Jovanovićevi prihranki v znesku 100.000 češkoslovaških kron in okrog 20.000 dinarjev. Ko ni bilo več denarja, je pripravila Binova Jovanovićeve tako daleč, da so prodali še hišo. Binova pa ni bila umazana. Kupovala je živila in darila, krzno, lepe obleke, nakit, rože, seveda vse za Jovanovićeve denar. Naenkrat je pa postal njen oče ministrski svetnik Andres. Jovanović si je dal natveziti, da mu bo ves denar povrnjen, on sam pa da bo za svojo postrežljivost bogato nagradjen. Ko je začelo Jovanoviću primanjkovati denarja, je prosil Binovo, naj piše svojemu očetu, pa se je na vse načine izgovarjala. Naposled je Jovanovićeva odpotovala v Mrakotin, kjer so ji pa povedali, da nobenega veleposestnika Bienerja ne poznajo. Tedaj je Binova priznala, da je siromašna postrežnica. Toda Jovanović je bil tako preslepljen, da ji ni verjel.

Videč, da ga ima čisto v svojih mrežah, mu je začela namigavati, da je kneginja Lichtensteinska. Natvezla mu je, da ji je ime Marietta, njen oče pa da je vladajoči knez Alois. Dejala je, da očeta javno ne sme poznati, ker je to velika skrivnost. Lahkovernemu možu je dejala, da je njen oče osebno znan s kraljem Aleksandrom, ministrskim predsednikom Švehlo in ministrom dr. Benešem. Da bi ga še bolj omrežila, mu je zatrjevala, da ga bo njen oče adoptiral in da postane guverner Narodne banke v Beogradu. Pravila je tudi, da se gradi v Beogradu velika bolnišnica, ki bo nosila njegovo ime.

Začelo se je živahno dopisovanje med Jovanovićem in lichtensteinskim domom. Ta korespondenca je pa kaj čudna. Knez je pisal s svinčnikom in tako okorno, da mora človek na prvi pogled spoznati, da je njegova izobrazba zelo dvomljiva. Binova je kazala fotografije, češ, da predstavljajo knežjo rodbino in njena posestva. Nekega dne so prišli k Jovanoviću štirje gospodje in mu natvezli, da je pripravljen zanj salonski vlak, ki ga odpelje v Beograd, da postane guverner Narodne banke.

Binova je pa osleparila še dve lahkoverni dami, eno za 42.000, drugo pa za 22.000 češkoslovaških kron. Jovanović je prišel ob 300.000 češkoslovaških kron, kar je pač jasen dokaz, kako spretno ga je znala Binova ujeti v svoje mreže. Mož je pred sodiščem zatrjeval, da je stalo v pismu, da postane guverner Narodne banke. Na predsednikovo vprašanje, ali bi bil verjel, če bi mu bila Binova obljubila, da postane kralj Konga, je odgovoril, da bi tega ne verjel. Tudi Jovanovićeva žena je Binovi vse verjela. Vedela je, da ima njen mož z njo razmerje, pa je to mirno trpela, misleč, da bosta njena otroka dobro prekrbljena.

Sodišče je obsodilo Binovo na dve leti hude ječe, povračilo škode in izgubo volilne pravice. Sleparka je sodbo mirno sprejela.

Zgodovina pred 5000 leti

Narod Sumercev, o katerem si učenjaki be-
lijo glave, da bi določili, h kateremu plemenu
pripada, je v četrtem tisočletju pred našim štet-
jem zasedel južni del maloazijske doline Mezo-
potamije in razvil ob dolenjem teku rek Evfrata
in Tigrisa visoko omiko, nad katero strme in se
ji čudijo vsi raziskovalci. Velenadarjeno ljudstvo,
ki mu ne vemo izvora, je ustanovilo na svojih
tleh velike in mogočne države, cvetoča mesta in
napravilo z umetnim namakanjem zemlje pravi
raj in žitnico Prednje Azije.

Kakor smo izvedeli iz novih zgodovinskih do-
gnanj, se je okoli leta 2684. pred našim štet-
jem začela na sumerskih tleh orjaška borba med
Sumerci in Semiti, ki je trajala skoraj pol tisoč-
letja in se končala z zmago slednjih. Znani mo-
gočnik, vojskovodja in zakonodavec Hamurabi je
okoli leta 2037. zaključil to borbo in zedinil pod
svojim žezlom vse sumerske pokrajine. Semiti
so sicer zmagali na bojnem polju, podlegli pa so
popolnoma visoki omiki Sumercev, prevzeli nji-
hove šege, navade, vero in državne uredbe ter
znamenito klinasto pisavo, izum Sumercev. Stari
sumerski jezik je pri tem skoraj izginil iz vsak-
danjega življenja, v nabožnem slovstvu in obre-
dih pa se je ohranil do grške dobe. Klinasta pi-
sava se je bila iz južne Babilonije razširila v
Malo Azijo, Armenijo, Sirijo in v Iran.

Iz dragocenih odkritij o tem prastarem svetu,
je najbolj zanimivo izkopavanje sumerskega me-
sta Kafaje.

V tem mestu so našli zasebne hiše in sveti-
šča, kakršna so dovolj poznana po izkopavinah
v kraljevskem mestu Uru in ki so nastala kmalu
po letu 3000. Poslopja so zidana iz opeke, ki je
na eni strani ravna, na drugi pa vzbočena. Vse
zidovje tik pod zemljo je močno poškodovano.
Huda naloga je bila, odkriti kakih pet čevljev
zidov, ki pripadajo zadnjim trem obdobjem. Sta-
rejše plasti pa leže še globlje; da pridemo do
njih, je treba previdno odkopati gornjo plast,
ki je že sama stara okoli 5000 let. Tako morajo
posebno izbrani in vestni delavci dvigati opeko
za opeko. Ker pa je ta opeka sušena samo na
solncu in se v ničemer ne razlikuje od ostale gli-
ne, so morali prirediti za delavce dvomesečni
tečaj in jih usposobiti za to važno delo.

Uspehi teh raziskovanj se še ne dajo natanko
pregledati, vendar že danes lahko podamo pri-
bližno sliko svetišča v Kafaji. Poslopje združuje
različne značilnosti, ki smo jih posamez poznali
doslej le iz raznih drugih stavb. Svetišče je bilo
obdano okoli in okoli z močnim zidom, na vsaki
strani pa je stal na obzidju po en utrjen stolp.

Vhodna vrata so bila na zapadu in zavarova-
vana z dvema stražnima stolpoma. Zraven je bilo
tudi skladišče, kar dá slutiti, da je bilo sve-
tišče vedno pripravljeno za obrambo. Takoj pri
vходу se razprostira dvorišče, obdano s celo vrsto
raznih prostorov. Odkrili so tudi sledove neka-
kega stebrenika in nekako kotlino, ki je bila
prevlečna z zemsko smolo, da je lahko držala
vodo. Kako je bilo vse to zvezano z glavnim de-
lom, doslej še ni jasno. Svetišče je stalo na plo-
ščadi iz opeke in dognali so, da je bilo posve-
čeno boginji Inini. Predmeti, ki so jih našli v
prostorih na dvorišču, nam odkrivajo izredno za-
nimive reči. Pri Sumercih je bil vsak izmed
teh prostorov določen za poseben razred pre-
bivalstva. V enem so n. pr. našli samo lončeno
posodo, v drugem pa kamenito orodje. Iz tega
so sklepali, da te shrambe niso služile samo sve-
tišču, temveč tudi v bližini živčemu prebival-
stvu. Saj nam je znano, da so bili Sumerci orga-
nizirani po občinah. Vsakdo je moral delati za
svojo občino, ta pa mu je dajala potrebno hrano
in orodje. Občine so imele svoje središče v sve-
tišču, katerih shrambe pravkar izkopavajo.

× 50.000 Indijancev je oslepel. V Mehiki je
nastala čudna bolezen, zaradi katere je oslepel
okrog 50.000 Indijancev. Zdravstvena oblastva
so ukrenila vse potrebno, da se ta strašna kužna
bolezen zajezi, toda za enkrat se jim to še ni

posrečilo. Ugotovilo se je, da se je pojavila majh-
na rdeča muha, in vsakdo, ki ga ta muha piči,
oslepi. Najprej dobi človek na glavi bule, ki so
v njih posebni bacili in ti pridejo v oči, kjer
povzročijo najprej otrpnenje očesnega živca,
potem pa človek popolnoma oslepi. Če bule na
glavi takoj operirajo, se dà oslepitev preprečiti.
Ličinke teh nevarnih muh so našli v odpadlem
listju blizu rek in potokov. Mnogo listja so sežgali
in tako so vsaj zajezili širjenje te kuge, ki je
ena najstrašnejših, kar jih pozna človeštvo.

× Čudne posledice stavke. Pred meseci je
bila končana stavka uslužbencev španske na-
rodne telefonske družbe, ki je imela kaj čudne
posledice. Stavka je namreč povzročila, da je bilo
sklenjenih nad 100 zakonskih zvez. S tako lepim
uspehom se menda ne more pohvaliti nobena
druga stavka. Poslopje telefonske družbe, ki ima
svoje uradne prostore v nebotičniku v Madridu,
je morala zastražiti policija. Več sto policajev
se je naselilo v nebotičniku, kjer so ostali več
dni in noči. Mnogo telefonistk, samih mladih de-
klet, se pa stavki ni pridružilo. Iz strahu pred
stavkajočimi se dekleta niso upala zapustiti po-
slopja in tako jim ni preostalo drugo, kakor uta-
boriti se v njem in čakati, da bo stavka konča-
na. Stavka se je pa močno zavlekla in ta čas so
se mlade telefonistke seznanile s policaji. V pro-
storih telefonske družbe je zavladovalo rajsko živ-
ljenje, polno ljubezni in veselja. Konec je bil ta,
da se je nad 100 policajev poročilo s telefonistka-
mi.

× Rastlina proti revmatizmu. Revmatizem je
posebno razširjen v Angliji, kjer je revmatičnih
ljudi mnogo več kakor jetičnih. Zato ni čudno,
da posebno Angleži povprašujejo po učinkovitem
sredstvu proti revmatizmu. V Londonu je pri-
povedoval raziskovalec Frederic Rawshaw o
čudoviti rastlini, ki rase na gričih Nilgare v Južni
Indiji in ki njen sok baje izleči tudi najhujši
revmatizem. Bolečine izginejo in se baje nikoli
več ne ponove. Indijski svečeniki zelo dobro po-
znajo zdravilne lastnosti te rastline, goje jo in
drago prodajajo njen sok. Rawshaw je vzel s se-
boj tri spremljevalce in odšel v Indijo iskat zdra-
vilno rastlino. Prepričan je, da se mu bo poto-
vanje izplačalo in da bo s svojimi spremljevalci
obogatel, če se mu le posreči nabrati primerno
količino zdravilnega zelišča. Mož ne dvomi o tem,
da bo zdravilno rastlino našel, indijski svečeniki
pa najbrž ne bodo zadovoljni, ko bodo zvedeli,
da stika nekdo za njihovo skrivnostjo.

× En dan živ v ledu. Španec Pedro Natiz je
živ zamrznil v ledu in ostal v njem 24 ur, ne da
bi se mu kaj zgodilo. Pred začetkom te nevarne
umetnosti sta dva zdravnika ugotovila, da deluje
Natizovo srce v redu. S silno napetostjo volje se
je Natiz onezavestil, potem so pa namazali nje-
govo telo z raznimi maščobami in dva pomočnika
sta ga položila v kovinsko krsto, napolnjeno z
vodo. Srce mu je utripalo zelo rahlo, ko so ga
polagali v krsto. Odprto krsto so prenesli v drugo
sobo, kjer je bilo ozračje umetno znižano na 5 sto-
pinj pod ničlo. Kmalu je voda v rakvi zamrznila
in Natizovo telo je obležalo v ledu. Krsta z za-
mrznjenim človekom je ležala na mizi celih 24 ur
pod strogim zdravniškim nadzorstvom. Ko so po-
tem led previdno raztopili, je bilo Natizovo telo
trdo in hladno in obraz mrtvaško blede. Moža so
moral pol ure pošteno drgniti, potem so ga pa
položili v mlačno vodo in čez pol ure nato je bil
že pri polni zavesti. Pravi, da gre samo za silo
volje, kakor pri indijskih fakirjih, in za vztrajno
vežbo. Podobne poizkuse so delali že večkrat v
znanstvenih zavodih z mrzlokrvnimi živalmi,
medtem ko so taki poizkusi z toplokrvnimi ži-
valmi, na primer s pticami, vedno končali s
smrtjo.

× Mož se je ločil od žene, ker ji je moral
plačevati hrano in postrežbo. Mož Američanke
Buchholzove je zelo sladkosneden in zato še
tembolj ni bil zadovoljen s svojo sitno ženo.
Zahteval je ločitev zakona in na dotični razpravi
je opisal sodniku svoje zakonske neprilike tako-
le: «Moja žena si je naenkrat omislila cenovnik,

in sicer ne samo vseh živil, temveč tudi vseh domačih opravil. Ničesar nisem dobil brez vnaprejšnjega plačila. Tako sem moral plačati vnaprej za zajtrk 25 in za obed 50 centov, za perilo poldrugi dolar na teden, za posteljo vsak večer 25 centov in celo za zobno ščetko je zahtevala žena posebno odškodnino. Komaj sem zjutraj vstal, sem že moral plačati svoji ženi četrt dolarja, še preden sem sedel k zajtrku. Če pa ni imela drobiža, mi ni preostalo drugo nego pohiteti v bližnjo trgovino, da so mi menjali dolar. William Buchholz je lepo prosil sodnika, naj ga reši neznosnega izkoriščanja, češ, da mu žena zaračuna vse mnogo predrago. Žena, krepka svetlolaska, stara 35 let, je pa poklicala na pomoč pravnega zastopnika, da bi pojasnil razloge takšnega njenega postopanja. Mož baje ni dajal ženi nikoli prostovoljno denarja, pa naj ga je še tako prosila. Niti za najnujnejše domače potrebe ji ga ni maral dajati. Ker pa ni hotela s svojim sinčkom gladovati, je morala seči po takem sredstvu in zahtevati od moža denar vnaprej. S tem ga je prisilila, da je za silo skrbel tudi za gospodinjstvo. Sodnik je pa menil, da je pretiravala, ko je zahtevala posebno odškodnino za rabo zobne ščetke, mila in brisače. Mož je pripomnil, da je zahtevala žena za rabo gostilniške brisače 6 centov. Na vprašanje začudenega sodnika, zakaj govori o gostilniški brisači, je mož odgovoril: «Ker sem bil doma prav tak gost, kakor bi bil v tujem hotelu.» Razprava je pokazala, da je mož svojo ženo pretepal, če mu ni hotela prodati obloženega kruhka ali če mu je postavila na mizo hladno kavo. Mož je pa nasprotno trdil, da lahko v gostilni hladno kavo vrne, medtem ko doma tega ni mogel storiti. Ženo je pretepal zato, ker je ugotovil, da za svojega podnajemnika bolj skrbi kakor zanj. Tako se je sodnik naposled prepričal, da z njunim zakonskim življenjem ne bo nič, in je zakon ločil. Mož bo moral plačevati za sinčka štiri dolarje tedensko, razen tega pa je moral prepustiti ženi stanovanje z vso opremo.

× **Zdravilo proti pleši.** Iz Berlina prihaja vest, ki bo prijetno presenetila plešce po vsem svetu. Nekemu berlinskemu zdravniku se je baje posrečilo odkritje, ki bo spravilo na noge ves svet, če se obnese. Odkril je baje učinkovito sredstvo proti izpadanju las, tako da na svetu ne bo več plešastih glav, ko bo to sredstvo dovolj razširjeno. Berlinski zdravnik je dal nekemu plešastemu bolniku več podkožnih vbrizgov iz izvlečka klijče ženske žleze. Po četrtem vbrizgu je zrasla bolniku brada, pozneje pa tudi lasje. Zgodilo se je celó, da je dobil bolnik lepe črne lase, medtem ko je imel prej kostanjeve. Zdravnik, ki se mu je to presenetljivo odkritje posrečilo, pa sam svari pred prevelikim veseljem in pretiranimi nadami. V njegovem primeru je šlo za plešo, nastalo zaradi nekih motenj. Ni torej zanesljivo, da bi doseglo to vbrizgavanje tudi v drugih primerih tako presenetljiv uspeh.

× **Poljubljanje je policija omejila.** Policija bogatega newyorškega predmestja Bronxvilla je izdala naredbo, ki prepoveduje od 23. oktobra dalje bronxvillskim damam javno poljubljati moške, pa naj gre za zakonske može ali za ljubčke. Do tega ukrepa čuvarjev reda ni prišlo morda na protest Zveze za javno pravost, temveč na ponovne pritožbe marljivih samcev, ki se vozijo vsako jutro iz Bronxvilla v svoje newyorške pisarne in podjetja, pa prihajajo navadno prepozno v službo, ker se predolgo zamude s poslavljanjem od svojih žen in prijateljic. Objemanje in poljubljanje se zavlečeta navadno tako dolgo, da pridejo gospodje prepozno v urad. Ze večkrat se je pripetilo, da je imel zaradi objemanja ali poljubljanja na postaji zamudo celo vlak. Zdaj je napravila red policija in odslej morajo avtomobili, ki vozijo potnike k vlakom v New York, ustavljati precej daleč od postaje, kjer policija strogo pazi na to, da opravijo dame objemanje in poljubljanje hitro.

× **Zaklad bože iskali.** Ameriški inženjer Thomas Nixon sestavlja družbo, ki bo iskala v Kanadi zakopane zaklade. Namen tega potovanja bo, najti veliko množino draguljev, ki kroži o

njih mnogo pravljič. Dragulje so zakopali baje Indijanci na begu pred belimi naseljenci in Nixon upa, da se mu bo posrečilo ta zaklad najti. Iskanci zaklada krenejo na otok ob pusti obali Nove Škotske. Po stari domači pravljičici so baje pobegnili zaupniki mehiškega vladarja pred Španci z velikim delom kronskih dragocenosti. Po dolgem potovanju so prišli do Mahome Bayja v Novi Škotski, kjer so zakopali zaklad na Hrastovem otoku. Od obale so izkopali do sredine otoka podzemski rov in vanj spravili vse dragocenosti. Del Indijancev, ki so zaklad zakopali, so žrtvovali med divjimi verskimi obredi mehiškim bogovom. Ostali Mehičani so podzemski hodnik skrbno zasuli, da bi se ne videlo, kje je zaklad zakopan.

× **Pšenica iz grobov egipčanskih faraonov ne vzklíje.** Znane so vesti o žitu, posebno o pšenici, ki so jo arabski vodniki po Egiptu drago prodajali radovednim tujcem. Po zatrjevanju domačinov je šlo za zrna, ki so bila pred tisočletji pokopana obenem z mumijami in ki kljub temu še vzklíjejo. Res je, da vzklíjejo, toda samo zato, ker gre za navadno sleparstvo. Arabski vodniki znajo spretno spraviti novo žito v stare grobove in ko nanese prilika, stopijo pred tujce s presenetljivim odkritjem, ki pa je v resnici le sleparstvo. Žito se razmerno kmalu pokvari in ne vzklíje, če ga predolgo hranimo. Neki znanstvenik je dokazal, da vzklíje kanadska pšenica še po 18 letih. Avstralska pšenica vzklíje po 16 letih, ječmen pa po 10. Vendar pa še živijo pravljičice o pšenici egipčanskih faraonov. Ko so odprli krsto neke egipčanske mumije, so našli v nji med drugim tudi nekaj pšenice. Posejali so jo, toda vzklilo je samo eno zrno. Pač pa imamo zanesljive vesti, da vzklíjejo nekatere druge rastline tudi še čez več desetletij ali celo stoletij. Lotosovo seme, shranjeno v angleškem muzeju, je vzklilo po 150 letih. Čez petdeset let so vzklili zelje, pesa, redkev in še nekatere druge rastline. Rastlinoslovec Heldreich je našel v grški pokrajini Laurionu rastline, ki so se tam nenadno pojavile. Heldreich je menil, da je ležalo seme pod kupi gramoza in prsti davno zapuščenih rudnikov. Šele ko so te kupe odstranili, je prišlo seme do rodovitne zemlje in zraka ter je vzklilo baje po 1500 letih. Znanstvenik dr. Turrill je pa dokazal, da so dozdevne nove vrste, ki so bile baje tako obujene k življenju, istovetne z vrstami, ki v okolici rasto in so rasle še preden so kupe prsti in gramoza odstranili. Smrten udarec govoricam o tisočletni egipčanski pšenici so zadali poizkusi, ki so jih delali v angleški vasi Kewu. Šlo je za pšenico, najdeno v nedotaknjem egipčanskem grobu in prineseno v Anglijo. Zrna so položili v najboljšo zemljo, toda vse prizadevanje je bilo zaman: čez tri mesece so zrna razpadla v prah. Neki drug znanstvenik je preiskal žito, najdeno na grškoroškim pokopališču v Hawari iz prvega stoletja pred Kristom. Dognal je, da to žito ne more vzkliti. Vse govorice o staroegipčanski pšenici, ki naj bi še po tisočletjih vzklila, so torej prazne.

ZDRAVSTVO

Najvažnejše o raku

(Konec.)

Rak na maternici.

Največ se govori med ženami o tem raku, ki je skoraj enako čest pri tistih, ki imajo otroke, kakor tudi pri tistih, ki jih nimajo. Čudno je to, toda narava dela po svojih zakonih, ki jih še ne poznamo. Zmerom bolj se širijo glasovi priznanih specialistov, da je splav v veliki meri kriv, da je rak na maternici tako čest.

Kakšni so začetni znaki raka na maternici? Sumljiva je vsaka krvavitev iz maternice, ki ni v zvezi z rednim mesečnim perilom; posebno sumljivo še pri ženah, ki so že izgubile mesečno perilo, a začno čez nekaj časa spet krvaveti. Ta

Zopet znižane cene

za vse brivske potrebščine iz svetovnoznanege jekla pri Trgovskem domu Stermecki.

Brivski aparati	Din 9, 15, 17
brivke	Din 27, 36, 50
aparati za striženje	Din 30, 36, 76
škarje	Din 15, 18, 23

dalje čopiči, mila in vse druge toaletne potrebščine po izredno nizkih cenah.

Trgovski dom
Stermecki
Tovarna perila in oblek
Celje št. 97

Zahtevajte novi veliki ilustrirani cenik, ki je pravkar izšel in ima več tisoč slik. Kar ne ugaja, se zamenja ali denar vrne.

izcedek iz maternice je navadno krvav, take barve nekako kakor voda, v kateri smo oprali sveže meso. Sumljiva je tudi vsaka krvavitev po občevanju. Izcedek iz maternice postane sčasoma gnojen in tako strašno smrdi, da nihče ne more obstati poleg bolnice. Bolečine nastopajo jako pozno, postanejo pa neznosne.

Če žena ne pride pravočasno k zdravniku, se rak širi dalje v mehur ali v črevo, ali pa na oba strani; tu je pač že vsaka pomoč brezuspešna. Zdravnik le še skrbi, da olajša strašne bolečine, dokler bolnice ne reši smrt.

Rak na jajčniku.

Vzrokov za raka na jajčniku ne vemo. Prvi znaki bi bili pritisk in težina v križu in spodnjem delu trebuha; če se rak jako razširi, velik trebuh, kesneje vodenica. Silne bolečine, povračanje in neredna krvavitev iz maternice so pojavi, ki vzbujajo sum za raka na jajčniku.

Rak vnaneja spolovila.

Ta rak se pojavlja pri moških in ženskah najrajši na mestu prejšnjih čirov, ki so nastali zaradi sifilisa ali pa kapavice. Zanimivo je, da rak vnaneja spolovila pri židih, ki so obrezani, skoraj nikdar ne nastopa.

S tem smo podali čitateljem v glavnem prvo pojave raka. Opozorjeni ste tedaj, na vas pa je, da takoj, kakor hitro se vam zdi, da imate težave, ki bi bile sumljive na raka, greste k zdravniku, kateremu pač zaupate. Ta bo ali vaš sum odvrnil ali pa vam nasvetoval zdravljenje.

Katerih pripomočkov se poslužujemo za zdravljenje raka.

Najstarejša pripomočka sta nož in razbeljena kovina. Največkrat je operacija z nožem tudi edina pomoč, ki za rakom obolelemu reši življenje. Včasih, prav posebno pa tam, kjer operacija ni več mogoča, se zdravniki poslužujejo razbeljene kovine, da uničijo, kolikor je mogoče, rakasto tkivo.

Ako nas kaj boli,

je vedno najvažnejše vprašanje: kje je vzrok? Na vsak način je zelo dobro, ako imamo pri rokah lekarniško zanesljivo sredstvo, kakor je

to pravi Fellerjev Elsafluid, ki se že preko 36 let uporablja za nego telesa in za obrambo proti mnogim obolenjem: pri revmatičnih bolečinah, prehladu, za masažo, pri trganju v sklepih, bolečinah v križu, obrazu in po vsem telesu. Fellerjev Elsafluid se dobiva v lekarnah in trgovinah te stroke po 6 Din, 9 Din in 26 Din. Po pošti najmanj 1 zavoček (9 po-

skusnih ali 6 dvojnih ali 2 veliki specialni steklenici) 58 Din, dva taka zavočka 102 Din pri lekarnarju Evgenju V. Fellerju, Stubica Donja, Elsatrg 360 (savska banovina).

Odobreno od ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje, št. br. 509 z dne 24./III. 1932.

Zapomnite si: Elsafluid ostane Elsafluid!

Poleg noža in ognja pa služijo zdravljenju raka tudi še röntgenski in radijevi žarki, ki večkrat omogočajo, da se doseže popolno ozdravljenje tudi v primerih, kjer je bil prej bolnik izgubljen. Večkrat nam šele prejšnje obsevanje s temi žarki omogoči poznejšo operacijo. Röntgenske aparate imajo po vseh bolnišnicah, radium pa imajo v Beogradu in Zagrebu, kjer je tudi poseben oddelek za zdravljenje za rakom obolenih oseb — z radijem.

Ali se moremo očuvati raka.

Zanimivo je, da narodi, ki živijo še popolnoma preprosto naravno življenje, raka skoraj ne poznajo, čeprav je razširjen po vsem svetu. Nasprotno pa je v krajih z večjo tako zvano civilizacijo (omikanostjo) rak bolezen, ki utegne zavzeti kmalu prvo mesto med vsemi boleznimi. Vidi se torej, da je civilizacija razen strojnih pušk, strupenih vojnih plinov in drugih takih dobrin prinesla tudi večjo umrljivost za rakom. Seveda, sedaj je vse drugače, kakor je bilo v starih nemodernih časih. Časopisi so pisali svoj čas, da bomo kmalu v nekaj kroglicah užili hrano za ves dan. Konserve, pokvarjene jedi, ostre začimbe, silni konsum alkohola in tobaka, pa naša okolica, polna strupenih plinov iz tovarnic, avtomobilov in tako dalje, vse to pač ne koristi zdravju.

Preprosto življenje v prahu in dima prosti prirodi, preprosta hrana brez ostrih začimb itd., moderna higiena in zdravstvena prosveta ljudstva — pa rak najbrže kmalu ne bo več tako strašilo.

Znano je, da se nagnjenost do raka podeduje. Zato naj vsakdo pazi, preden se poroči, da ne bo izvoljena oseba iz rodbine, kjer je rak deden. Posebno če sta oba, ki se namerjata vzeti, iz takih rodbin, je precejšnja verjetnost, da bodo tudi otroci nagnjeni k tej bolezni.

Čuvajte pa se sploh vseh bolezni, zakaj rak ne napade popolnoma zdravega organa.

Če pa ste zapazili, da nekaj ni v redu, če vam te težave vzbujajo sum na raka, ne čakajte, ne odlašajte, ampak pojdite takoj k zdravniku, ki je zato, da vam v teh primerih svetuje in da čuva nad vašim zdravjem.

Izšla je

Blažnikova

Velika Pratika

za navadno leto 1934.

ki ima 365 dni.

«VELIKA PRATIKA» je najstarejši slovenski koledar, ki je bil že od naših pradedov najbolj upoštevan in je še danes najbolj obračtan.

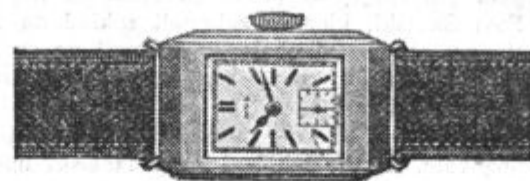
V «Veliki Pratici» najdeš vse, kar človek potrebuje vsak dan: Katoliški koledar z nebesnimi, solničnimi, luninimi, vremenskimi in dnevnimi znamenji; — solčne in lunine mrke; — lunine spremembe; — pošne delodaje za Jugoslavijo; — lestvice za kolke, pobotnice, kupne pogodbe in račune; — konzulate tujih držav v Ljubljani in Zagrebu; — vse sejne na Kranjskem, Koroškem, Štajerskem, Prekmurju, Medimurju in v Julijski Benečiji; — pregled o koncu brejosti živali; — popis vseh važnih domačih in tujih dogodkov v preteklem letu; — tabele za računanje obresti; — življenjske pisne važnih in odločilnih oseb s slikami; — označila predmetov, ki jih rabi kmetovalec in žena v hiši. — Cena 5 Din

«VELIKA PRATIKA» se dobiva v vseh večjih trgovinah in se lahko naroči tudi pisмено pri založniku:

tiskarni J. Blažnika nasl., d. d. v Ljubljani.

Listneca uredništva

Sokol v Ljutomeru. Prepozno prejeli.

H. SUTTNER, Ljubljana 6 PREŠERNOVA ULICA 4

po leg frančiškanske cerkve

Cenik zastoj in franko.

Cenik zastoj in franko.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Čuden bolnik.

Urša: «Oh, kako nervozna sem! Moj mož je bolan, pa moram noč in dan paziti nanj.»

Neža: «Kaj nimaš strežnice?»

Urša: «Imam, pa je zelo lepa.»

Račun za ljubezen.

A: «Ljubezen je luč življenja...»

B: «Da... Ko pa se človek oženi, dobiva račune za razsvetljavo.»

Žrtev, ki je bila zaman.

Mož zasači prijatelja pri svoji ženi.

«Imaš revolver?» ga vpraša.

Prijatelj prikima.

«Jaz tudi.» reče mož, «se bova pa streljala kar tu v sosedni sobi.»

Stopita v sosedno sobo in tam pravi mož: «Čuj, ustreliva v zrak, potem pa oba padeva in ženo obdrži tisti, h kateremu bo priskočila.»

Počita strela. Žena plane v sobo in ne da bi se zmenila za ležečega moža in njegovega prijatelja odpre omaro in zakliče: «Melhijor, pridi ven, oba sta mrtva!»

Pomen tujih jezikov.

A: «Zakaj se je pa naučila vaša hči izgovarjati samo besedico »da« v devetih tujih jezikih?»

B: «Zato, da bi lahko odgovorila, če bi jo kateri tujec vprašal, ali ga hoče vzeti.»

Dobljena stava.

«Staviva,» reče prijatelj prijatelju, «da te polijem s kozarcem vode, pa ne boš moker. Staviva za cigareto.»

«Velja. Sprejemem stavo.»

Prijatelj vzame kozarec vode in polije prijatelja.

«No, zdaj vidiš da sem moker.»

«Vidim in priznam, da sem izgubil cigareto.»

Na počitnicah.

A: «Tu pri vas je pa res zelo pusto. Tu se nikoli nič ne zgodi.»

B: «Motite se, gospod. Prihodnji teden bomo imeli pri nas solnčni mrk.»

Ponoči.

Žena: «Čuj mož, korake slišim na hodniku.»

Mož: «Koliko je pa ura?»

Žena: «Dve.»

Mož: «Potem se pa nikar ne boj. Jaz se vračam iz gostilne...»

Delo

v današnjih hudih časih si preskrbi še najlažje vsakdo s tem, da si uredi doma nekako domačo pletilnico. Mi nudimo delo vsakomur na ta način, da odvezemamo izdelane pletenine, dobavljamo prejo in izplačujemo mezo za pletenje. To potrjuje mnogo zahval. Če želite tudi Vi dela in zaslužka, pišite zaupno po brezplačni navodila trdki: Domača pletarska industrija Josip Tomažič, Maribor, Krekova ulica št. 16.

Najboljše nogavice

MALI OGLASI

Več učenk

sprejem za kuhinjsko in istočasno šiviljsko obrt. Učnina po dogovoru. Ponudbe naj se pošljejo na oglasni oddelek «Domovine» pod šifro «Kuharica in šivilja». 273

Zahtevajte

takoj, še pred sajenjem, brezplačni cenik sadnega drevja drevesnic Ivana Gradišnika, Šmarjeta-Celje.

Kupujte vse potrebščine iz prve roke

najceneje v trgovinah Franc Senčar, Mala Nedelja in Ljutomer — novootvorjena zaloga «Tivar»-oblek po tovarniških cenah. 270

Postani in ostani član Vodnikove družbe!